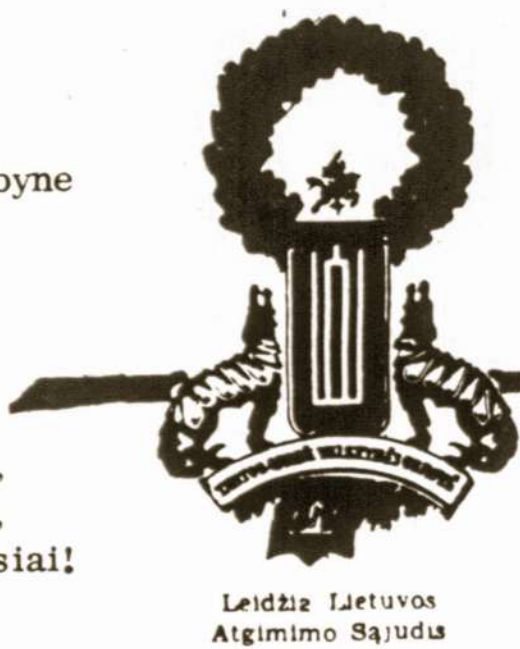

ATBUSK, Perkūne, šventam Rambyne
Ugninių kulku į priešą sviesti...
Prabilkit, kankliai senų vaidilų,
Narsių karžygių į kovą kviesti.

Milžinai išsisi senai kapuose,
Pilių, tvirtovių vien tik griuvėsiai,
Bet tas pats kraujas širdy lietuviu,
Laimės kovą, broliai, - tik drąsiai!

Lietuvos Tautinio Atgimimo Sąjūdas

Laisvoji Lietuva

FREE LITHUANIA

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL.

Telef: FR 6-5416

"Entered as second class matter at the post office at Chicago, Illinois."

EINA SEPTYNIOLIKTUS METUS

1963 GEGUŽĖS - MAY 2

Nr. 9(902)

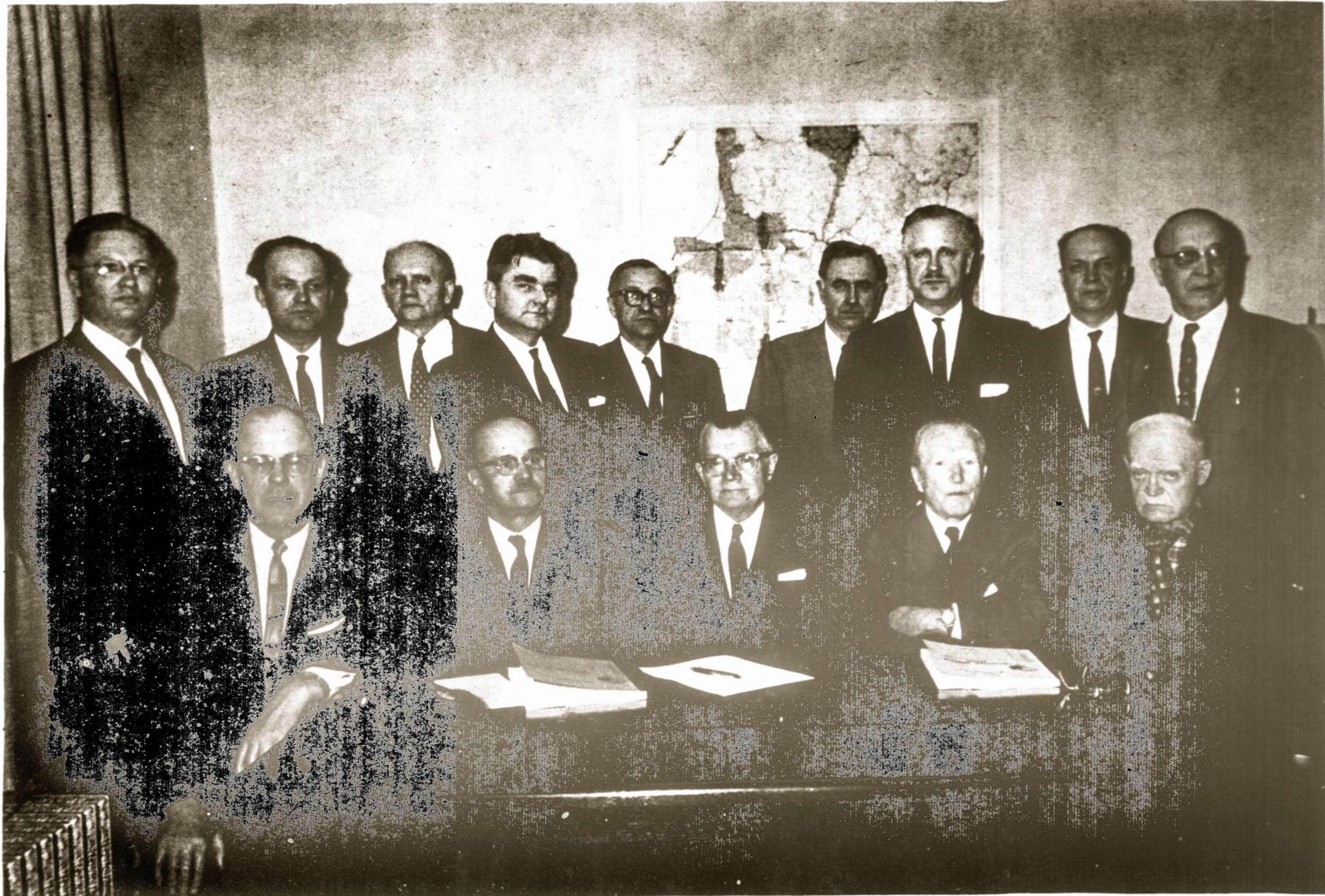
Kova už laisvę dar nebaigta

Sunkėjanti tarptautinė politinio darbo padėtis visiems išėivijoje esantiems kovotojams už savo pavergtų tautų laisvę, verčia ir lietuviškus politinius organus persvarstyti ir perrikuoti savuosius ėjimus, sukaupti resursus ir nustatyti planus ateičiai, derinant juos prie kintančios tarptautinės padėties. Kova už laisvę nesustos, kokios bebūtų ateinančių dienų sąlygos, už tai pasirengimas sutikti visa ėi yra būtinas.

Nesenai buvo susirinkusi LIETUVIŲ NEPRIKLAUSOMYBĖS TALKOS TARYBA (deja, iš šio suvažiavimo mes nuotraukų negavome), dabar ė Čikagą susirinko VLIKO, ALTO ir LLK atstovai. Šis politinio darbo vadovų susirūpinimas yra sveikintinas ir linkėtina, kad jo rezultatus pajustų aiškiau ir efektyviau tiek lietuviška išėivija, tiek tarptautinė viešoji platuma.

Propagandinė kova už Lietuvos laisvę šiandien yra mums dienos įsakymas. Galimybės yra, o darbo laukai labai platūs ir reikšmingi, - tesujuda visi veiksniai nauju pasiryžimu vardan tos Lietuvos!

Išvakarėse šio veiksmų suvažiavimo, Don Varno legiono posto salėje VLIKO pirm. Dr. Trimakas ir LLK pirm. V. Sidzikauskas padarė pranešimus kiek platesniam politikai besi dominčių asmenų būreliui.

Lietuvos laisvinimo veiksmų pasitarimas Čikagoje, įvykęs balandžio 20d. Sėdi iš kairės ė dešinę: VLIKO Pirmininkas Dr. A. TRIMAKAS, Lietuvos Generalinis Konsulas Čikagoje Dr. P. DAUŽVARDIS, ALTO Pirmininkas L. ŠIMUTIS, Lietuvos Laisvės Komiteto Pirmininkas V. SIDZIKAUSKAS ir ALTO I Vicepirmininkas Dr. P. GRIGAITIS. Stovi - T. BLINSTRUBAS, Dr. V. ŠIMAITIS, L. ŠMULKŠTYS, inž. E. BARTKUS, Dr. K. ŠIDLAUSKAS, M. VAIDILA, A. RUDIS, J. TALALAS ir Dr. K. DRANGELIS.

Nuotrauka - V. Noreikos

NEGARBINGAI BAIGTO ŽYGIO GĖDINGA SUKAKTIS

Balandžio 17d. suėjo lygiai dveji metai nuo paties negarbingiausio vi-soje JAV istorijoje atlikto žygio... Visi dar puikiai atsimename Bay of Pigs įvykius, kurie dabartinei Amerikos vyriausybei garbės tikrai nedaro.

Ta Bay of Pigs (kiaulių ilanka) nešiojanti ne taip jau labai garbingo ar simpatingo gyvulio vardą, prieš du metus ėspaudė ė Amerikos istoriją irgi labai negarbingą dėmę.

Tiesa, 1962m. spalio 22d. Amerikos vyriausybė lyg ir bandė tą dėmę nutrinti. Deja, dabartiniai Amerikos užsienio politikos vadovai, dėl stokos ryžio, tikro realybės pažinimo ir, pagaliau, stokos politinės logikos, tą tarsi šviežiai palieto rašalo dėmę ant Amerikos istorijos garbingų lapų dar daugiau sutepė.

Kaip žinome, 1962m. balandžio 17d su Amerikos pagalba ir pritarimu buvo pasiųsta ė Bay of Pigs geriausių Kubos patriotų brigada, savanoriškai pasiryžusių aukoti gyvybę už Kubos išlaisvinimą iš komunistų vergijos. Jie buvo išlaipinti Kubos išlaisvinimo žygiui įvykdyti. Jie buvo pažadėta visokeriopa parama maistu, karinėmis medžiagomis, ėskaitant ir lėktuvus. Deja, Kubos laisvės kovotojams jau su nemažais nuostoliais išsikėlus ė krantą (įsidėmėtina, kad Kubos diktatoriui Castro, kaip jis pats vėliau pareiškė, visi išsikėlimo

planai, laikas ir vieta iš anksto buvo žinomi!), Castro ten jau jų laukė... O Amerikos vyriausybė, jau prasidėjus ofenzyvai(!), staiga... pakeitė nuomonę... ir žadėtą paramą sulaukė. Iškeltoji karinė brigada buvo palikta Dievo valiai, be jokio karinio užnugario ir be jokio tiekimo. Ir nežiūrint išsikėlusiu nepaprasto ryžio ir drąsos, palikti be maisto ir šaudmenų, aišku, ne tik savo uždavinio įvykdyti, bet ir ilgiau priešintis negalėjo. Dalis šių drąsulių buvo komunistų išžudyta, o kita dalis paimita ė nelaisvę, kurie dar taip nesena, kaip dvidešimtojo amžiaus vergai, buvo... išpirkti už 60 milijonų dolerių...

Kodėl dabartinė Kennedžio vyriausybė padarė tokį negarbingą ir taip labai sutepantį šio krašto istoriją žygi, dar ir šiandien tebėra paslaptis. Galima tik spelioti, kad prezidentas Kennedy, kuris vėliau prisidėmė visą atsakomybę už šio žygio nepasisekimą sau, paskutinį momentą buvo ėtikintas savo žinomų užsienio politikos patarėjų, kad šis žygis vis tik... per daug pavojingas. Visoje šioje avantiūroje vienas espektas vistik pasilieka labai miglotai keistas: kur buvo visi prezidento patarėjai aprobuojant invazijos planus

Rašo: J. Kadagys

ir datą ir kam buvo reikalingas toks nemalonus prezidento sukompromitavimas?

Kaip žinome, tam tikra grupė prezidento patarėjų ir užsienio politikos formuotojų, užsispyrę perša su komunistais koegzistenciją ir už tai dėl kiekvieno griežtesnio ėjimo gąsdina... trečiojo pasaulinio karo baubu. Toji grupė ir jos padėjėjai be atvangos skiepia karo baimę ne tik vyriausybės sluogsnuose, bet ir visoje amerikiečių tautoje, tartum galimo karo pavojai ir nuostoliai tepalies tik... Ameriką! Susidaro toks ėspūdis, kad kilus karui Rusija liks visai nenukentėjusi, kad Rusija karo nebijo... Šios keistos akcijos rezultatai, reikia pripažinti, yra gan apčiuopiami ir aiškūs. Dabartinė Amerikos užsienio politika kaip tik ir vedama karo baimės ženkle ir kadangi ėia karo veik niekas nenori, tai ir dabartinė Amerikos nuolaidų politika, kovoje su komunizmu, lengvai pateisinama. Tokią politiką, žinoma, ėia perša tie, kurie nebūtinai nori pasitarnauti šio krašto ar laisvojo pasaulio interesams. Jie juk irgi žino, kad ko ne ko, bet komunizmo gra-

žiais žodžiais tikrai nesulaikysi, o pastoti jiems nuolatinio veržimosi pirmyn - pavojinga... Grešia pasaulinis karas! Išvada gan aiški: tegul komunizmas žygiuoja pirmyn be pasipriešinimo, o jei dar ir priešintis, tai tik verkšlenančiais žodžiais, bet ne jėga, nes ji... pavojinga...

Bene pats klasiškiausias tokios Amerikos politikos pavyzdys šiandien yra Kuba ir kova su komunizmu pačioje Amerikos pašonėje. Matome, kad Kubos klausimas aiškiai rodo, kad Amerika tariamos taikos sąskaiton stato ne tik savo prestižą, bet ir visą šio žemės pusrutulio saugumą ant labai silpnos kortos.

Šiandien Amerika ruošiasi nebepašalinti komunistinį režimą Kuboje, bet... labai susirūpinusi saugo jį nuo išorės galimų puolimų, ką aiškiai parodo "kova" prieš Kubos laisvės kovotojus.

Amerikos ir Anglijos karo laivai ir lėktuvai blokuoja nebe komunizmo tvirtovės statytą Kuboje, bet gaudo Kubos laisvės kovotojų laivukus, kad šie nepultų Kubos... Keista padėtis - Amerika dabar atsistojo Kubos komunistų sargyboje! Reikia pripažinti, kad su pagalba Kennedžio patarėjų, Nikita genjiališkai su-lošė pralaimėtą spalio mūšį ir da-

bar pasikinkė savo priešininką, kad tas saugotų jo interesus. Tokio kuri-jozo istorijoje dar nėra buvę!

Diktatorius Castro savo balandžio 11 dienos kalboje jau pagyrė Amerikos vyriausybės politiką, kad ji yra perėmusi jo salos gynybą nuo laisvės kovotojų puolimų. Jis pažymėjo, kad Amerika suvaržydama egzilių veiklą, jau yra ėspildžiusi vieną iš penkių Sovietų Sąjungos patiektų punktų, kaip būtinųjų sąlygų Karibų jūroje išlaikyti ir užtikrinti taiką...

Ryšyje su Kubos Revoliucinės Tarybos pirmininko Dr. J. Miro Cardona atsistatydinimu, savo pareiškime Valstybės Sekretorius D. Rusk patvirtino, kad dabartinėje Amerikos politikoje nenumatoma joks jėgos pavartojimas, kad likvidavus komunizmą Kuboje. Jis dar pridėjo, kad JAV yra tvirtai pasiryžus komunizmo grėsmę išlaikyti tik Kubos ribose. Be to, Amerika, D. Rusk žodžiais tariant, pasirūpins, kad Kubos komunistai nepadarytų invazijos ė Pietų Amerikos kraštus ir kad Sovietai nepavertų Kubos antra "Vengrija", jei ten ėvyktų sukilimas. Tai diplomato kalba, ją ėšvertus ė kasdien jos prasmė būtų tokia - Kuba jau nurašyta Maskvos sąskaiton.

Tokią politiką Amerikai vedant, nebėra pamato nei svajoti apie jos bet kokias pastangas išlaisvinti kitus ru-

- nukelta ė 2 puslapį -

PLIENAS GREIČIAU PAVIRS ĮVAŠKA, nei mes nustosim kovoje už laisvę!

Maskvos išperėta ir propagandos išgarbinta sugyvenimo koegzistencija, paviršutiniškai žiūrint, -patraukli ir viliojanti: "Pats gyvenk ir kitam leisk gyventi". Rimčiau negalvojančiam žmogui ar politikui, atrodo, priimtina ir puoselėtina. Toks išpūdis susidaro iš paviršiaus. Giliau ir rimčiau pagalvojus, toji Maskvos koegzistencija yra gudriai paslėptų pikių raizgynys. Gyvenimo patirtis, gyvi atsitikimai, kaip Kuba, Vietnamas, Laosas rodo, jog komunistai kitam

GĖDINGA SUKAKTIS

Tąsa iš 1 pusl.
 sų pavergtus kraštus, kai jie nenori ar nesugeba išlaisvinti tos, palyginus mažos salos savo... pašonėje!
 Pereitų metų spalio 22 d. Amerikos perimta politinė iniciatyva, tartun su kaž kokia baime, paskubomis vėl grąžinta Maskvai. Liliptas Castro, kovoje su milžinu Amerika, išėjo nugalėtoju ir jis, kaip toks, jau pakvies tas į Maskvą pagyrimui ir pagarbai.
 Dar visi labai gerai atsimename tuos dramatiškus prezidento Kennedy pasakytus žodžius, sutinkant išpirktus Kubos laisvės kovotojus. Priimdama iš jų saugoti brigados vėliavą, jis sujaudintu balsu pasižadėjo jiems ją grąžinti laisvoje Kuboje ir net pasiteiravo, kam iš jų ji turėtų būti ten įteikta... Praėjus vos keliems mėnesiams, tie iškilmingi pažadai jau pamirštami ir iš visko matyti, kad Kuba, kaip ir Laosas ar kiti pavergtieji kraštai, bus "laisvinama" tik gražiais žodžiais...

Kennedy politika šiandien jau yra pakankamai išryškėjusi - siekti koegzistencijos bile kuria kaina!

Reikia pripažinti, kad dabartinė Amerikos vyriausybei sekasi gaminis sau nedraugus. Prancūzija stovi aiškiai priešiška Amerikos politikai, Vokietija susirūpinusi seka kas bus su Berlynu, kai Amerika taip atkakliai ieško su komunizmu koegzistencijos... dabar Kuba, kur spėta sueiti į konfliktą su Kubos tremtiniais.

Pats šis konfliktas, atsiminus, kad Kuba yra maža ir tų tremtinių, palyginus, yra nedaug, turės labai toli siekiančių pasekų ypač į pietų Amerikos kraštus. Visi dabar mato, kad jų anksčiau laikyta galybė - Amerika ne tik nesugeba susitvarkyti su Kuboje viešpatuojančiais rusais, bet net lieka jų protektorė... Visa tai nieko gero nežada tiems kraštams, kurie šiandien ar ryt norės ar turės pasitikėti šiuoju kraštu. Pietų Amerikos spaudoje jau galima užtikti net tokių minčių, kad, esą, komunizmas niekur dar nėra apleidęs savo draugų... o Amerika juos išduodanti!

Amerikos tokios politikos protesto vardan atsistatydino Kubos egzilų vadas Dr. J. Miro Cordona. Jis pačių amerikiečių buvo laikomas vienas iš nuosekliusių, gabių ir energingų Kubos pabėgėlių vadų, kuris buvo dažnas svečias Baltuose Rūmuose ruošiant mūsų jau minėtą invaziją į Kubą.

Nėra abejonės, kad pagal dabartinį užimtą politikos kursą, Amerikai pavyks apsaugoti komunizmą Kuboje, bet praradimas pietų Amerikos, atrodo, jau yra nebe už kalnų.

Jei šiandien Amerikos santykiai yra gerokai atvėse ir net nepakankamai sklandūs su NATO organizacijos nariais ir kitais jos sąjungininkais (Pakistanas), tai čia kaltės irgi reikia ieškoti ne kur nors kitur, o Amerikos dabartinėje užsienio politikoje. Mat ji labai dažnai elgiasi ir galvoja kaip tas pasakos karys, kuris mano, kad tik jis vienas žygiuoja į taktą, o visa kuopa - ne!

Kai kurie šių dienų Europos vadai jau anksčiau pajuto, kad Amerikos politika suka į klystkelius ir todėl visa teisingai daro ieškodami kelių patys savo kraštų apsaugai užtikrinti.

Bay of Pigs įvykiai smarkiai pažėdė Amerikos prestyžą ir daugelį kraštų privertė rimtai pagalvoti ir kritiškai vertinti Amerikos politikos visokius pažadus ir garantijas.

Atsiminkime, kad atomo amžiuje tautų likimas gali būti išspręstas valandų laikotarpyje. Todėl čia reikia turėti ne tik aiškų gynybos planą, bet ir pakankamai drąsų ir tvirtą pasiryžimo tuos planus įvykdyti.

KOMUNISTŲ KOEGZISTENCIJA

Rašo: K. Mituva

leidžia gyventi tik tol, kol mato sau iš to naudos, jaučia kad nepajęgs kito nugalėti, sutiks stiprų pasipriešinimą, ar gali pasiskubinu su pakentki.

Laose Pathet Laos komunistai vykde ne tik koegzistencija, bet net sutarė val stybę vadinti neutraliu kraštu. Pasirašė susitarimą, savo vadą ikėlė į vyriausybės sudėtį, sustabdė pilietinio karo veiksmus ir nekuri laiką "pakeptę" - bendradarbiavo...

ATSILYGINIMAS "DRAUGAMS"

Kada vyko Laose pilietinis karas, Laoso neutralistai, vadovaujami gen. Kong Le, kovojo kartu su komunistais prieš vyriausybės kariuomenę. Tuo kartu neutralistai ir komunistai buvgeriausi draugai. Maskva ir Peipingas neutralistus vadino Laoso krašto patriotais, kovotojais prieš imperialistus... Aišku, visai kitokios būtų buvusios pasekos, jeigu Kong Le būtų kovojęs gen. Nosavan pusėje.

Šiandien gen. Kong Le jau gauna iš komunistų savo atlyginimo dalį, - padėką už pagalbą Laoso valstybę pavertiant komunistine diktatūra. Ir nei

jis vienas. Tokį pat atpildą gauna ir princas Souvana Phouma, kuris buvo didžiausias piršlys, save skaitęs neutraliu, kraštą paverčiant neutraliu... Šiandien komunistai esantieji Laoso vyriausybėje jau jo nebeklauso, jo veiksmams nepritaria, protestuoja, o savo karinių pajėgų vadui gen. Singkapo įsakė sunaikinti neutralistų karines jėgas.

Komunistai yra apgaulės menininkai, sugebą kovas pradėti svetimomis rankomis. Laoso komunistinių pajėgų vadovas gen. Singkapo sugebėjo supiudyti gen. Kong Le vieno dalinio vadą pulk. Deuane, kad pradėtų karo veiksmus (63m. III. 31) prieš savuosius, neva už nužudymą jo dalinio kario - Laoso neutralios vyriausybės užs. reikmin. Pholsenos. Puolimui iš pasalų padėjo Šiaurės Vietnamo batalijonai, gen. Singkapo daliniai ir neutralistų karinės pajėgos buvo išstumtos iš Plain des Jarres lygumos, padarant

jiems didelių nuostolių. Laoso kraštas vėl rieda į pilietinio karo tragediją, nes jau ir dešiniųjų gen. Nosavan kariniai daliniai padėjo arčiau prasidėjusio karo veiksmų srities.

1962m. liepos mėn. Ženevoje susirinko 14 valstybių atstovai užbaigti Laoso krašte pilietinio karo, valstybę paskelbti neutraliu kraštu, suvesti prie derybų stalo dešiniuosius, neutraliuosius ir komunistus. Po ilgų derybų Laoso kraštas buvo paskelbtas neutraliu, vyriausybę sudarė neutralusis princas Souvana Phouma. Pagal Ženevos susitarimą visos svetimos karinės pajėgos turėjo nustatyti laiku apieisti kraštą. JAV savo patarėjus laiku išvedė, tačiau šiaurės Vietnamo ir raudonosios Kinijos karinės pajėgos, kurių buvo priskaitoma virš 10.000, nutarimo nevykdė ir pasiliko krašte. Sudaryta tarptautinė kontrolės komisija (Indas Avtar Singh pirmininkas, kanadietis ir lenkas nar.) nekėlė protesto, nereikalavo pasitraukimo.

Komunistinė Kinijos vyriausybė atsinajusių karo veiksmų kaltę su-

vertė JAV. Maskva, kaip vienas iš kontrolės komisijos vicepirmininkų, savo žodį ištarė, kad ir ji nori Laose taikos, bet kokie bus jos veiksmai, sunku pasakyti, nes jiems dvideidė politika vesti nesunku, kaip buvo vedama ir seniau. Tik Britanija, irgi vienas iš vicepirmininkų, pareiškė, kad karo veiksmų kaltė nėra Amerikos politikoje, bet šiaurės Vietnamo komunistų, kurie po sutarties pasirašymo savosios kariuomenės iš Laos' neišvedė, tuo sulauždami sutartį ir dabar jie siekia įgyvendinti Laose komunistinę diktatūrą. Aišku ir be paaiškinimų, kas yra "vadas", kas davė įsakymą pradėti karo veiksmus ir ko tais veiksmais siekiama.

Kinijos užs. reik. ministeris Chen-Yi Ženevos konferencijos metu sakė kad pietryčių Azijoje nebus ramybės žmonės nepasitikės, kol ten bus svetimų valstybių karinės jėgos. Anot jo "karo grėsmė toje erdvėje bus gyva, taikai pavojus nesumažėjęs, kol pietų Vietname ir kitur bus imperialistinės karo jėgos... "Iš pietryčių Azijos valstybių tik vienas Tailandas pa linkęs į Vakarų, Cambodija, Burma sėdi ant šakos ir pataikauja Kinijai. Šiaurės Vietnamas - Kinijos satelitas ir patikėtinis. Pietų Vietnamas,

- nukelta į 7 puslapį -

LIETUVIŲ FONDO TARYBOS posėdis: (iš kairės) T. BLINSTRUBAS, -LF Valdybos pirmininkas, J. VAIČEKONIS -sekretorius, Dr. G. BALUKAS -LF Tarybos vicepirmininkas, Dr. F. KAUNAS - LF Tarybos narys, Dr. A. RAZMA - LF Tarybos pirmininkas, B. BABRAUSKAS - LF Tarybos sekretorius ir Z. DAILIDKA -LF Tarybos narys. Nuotrauka - A. Gulbinsko

LIETUVIŲ FONDO

METINIS SUSIRINKIMAS

Pirmosios Lietuvių Fondo Tarybos veiklos metai baigiasi. Per tą laikotarpį sutvarkyta teisinė LF padėtis: jis inkorporuotas Illinois valstybėje kaip nepelno organizacija, įsteigta lietuvių švietimui, mokslui, kultūrai remti, skatinti bei ugdyti. Jam skirtos aukos visose JAV-bėse yra atleidžiamos nuo pajamų mokesčio, ir tai paskatina tautiečius remti Lietuvių Fondą.

Per metus LF kapitalas jau pasiekė daugiau šešiasdešimt tūkstančių dolerių. Ne kiekvienas pajėgia iš karto sumokėti pažadėtąją sumą, tad vė-

liau susidarys dar keliasdešimt tūkstančių iš pasižadėjimų, kurie paties aukotojo nusistatytais laikotarpiais įmokami Lietuvių Fondui.

Kiekvienas asmuo ar organizacija, įnešą \$100, tampa LF nariu. Metiniame LF susirinkime kiekvienas šimtas dolerių duoda 1 balsą, \$200- 2 balsus, \$500- 5 balsus, \$1.000 -10 balsų ir tt. Jeigu pats narys negali dalyvauti metiniame susirinkime, kuris yra vyriausias LF organas, jis įgalioja bet kurį kitą asmenį jam atstovauti. Nariai savo pasiūlymus ar sumanymus gali raštu pasiųsti LF

Valdybai. Jau daug apylinkių yra aktyviai atsipieję į LF atsišaukimus. Net senieji lietuviai pensininkai yra parodę gražų pavyzdį, atsiųsdami Fondui savo mėnesinę pensiją. Tačiau yra eilė turtingesnių ir gausesnių apylinkių, kur L Fondo balsas dar neišgirstas. Bet kuri organizacija ar asmuo, suprantąs Fondo reikšmę, turėtų tokiose apylinkėse nedelsiant sudaryti L Fondo vajeaus komitetą, kuris betarpiškai kreiptųsi į kiekvieną lietuvi, kviesdamas pagal išgales paremti L Fondą. Jeigu aukoja net pensinin-

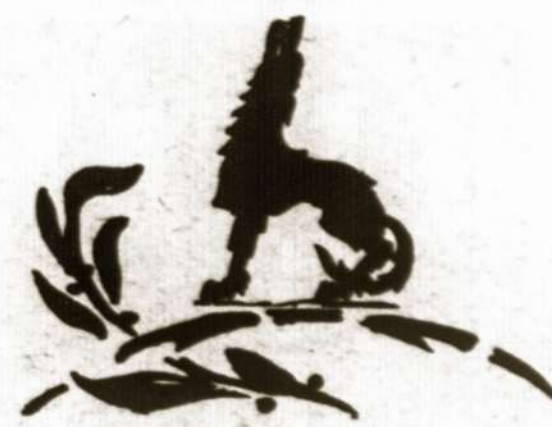
kai, tai dirbančiam nė vienam neturėtų būti sunku paskirti šimtinę, o turtingesnis neturėtų pagailėti ir tūkstantines. Net pačioje Čikagoje yra apylinkių, kur L Fondo entuziastams yra progos pasidaruoti. Ligi gegužės 18d. gauti įnašai suteiks teisę dalyvauti sprendžiamu balsu dar šių metų LF susirinkime. Visi pasistenkime ligi to laiko įspūdingai padidinti L Fondo kapitalą.

Šiometinis L Fondo metinis susirinkimas įvyksta šeštadienį, gegužės 18d. 2 val. p. p. Čikagoje, Jaunimo Centre, -5620 So Claremont Ave.

Susirinkimo darbotvarkė:
 1) Prezidiumo ir komisijų sudarymas. 2) Tarybos pranešimas 3) Valdybos pranešimas 4) Kontrolės Komisijos pranešimas 5) Pranešimų tvirtinimas 6) Tarybos rinkimai 7) Kontrolės Komisijos rinkimai ir 8) Klausimai ir sumanymai.

8 val. vakaro ten pat rengiama LF narių, jų šeimų ir pažįstamų vakarienė, kuriai vadovaus dr. F. Kaunas, solo padainuos Janina Šalnienė, palydima Alvydo Vasaičio ir deklamuos V. Bobinaitė. Bilietus į vakarienę prašome užsisakyti ligi gegužės 11d., siurčiant pinigus (5 dol. asmeniui) šiuo adresu - Lietuvių Fondas, 7243 So. Albany Ave, Chicago 29, ILL.

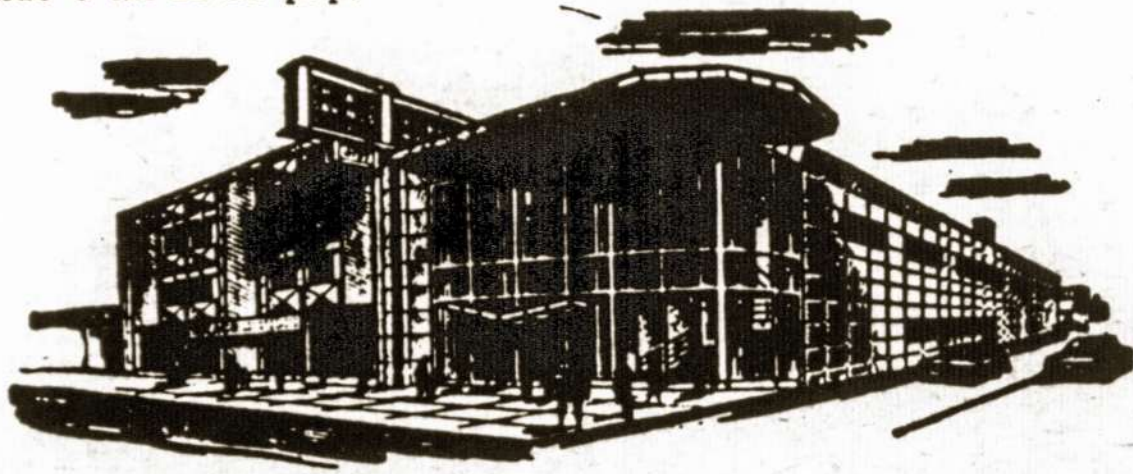
LIETUVIŲ FONDO TARYBA

Taupykit ir Skolinkit Pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parke

VALANDOS:
 Pirmad. nuo 12 iki 8 popiet
 Antrad. nuo 9 iki 4 popiet
 Trečiad. uždaryta visą dieną
 Ketvirtad. nuo 9 iki 8 popiet
 Penktad. nuo 9 iki 8 popiet
 Šeštad. nuo 9 iki 12:30 p. p.

4 1/2% anticipated dividend on investment accounts

Chicago's Savings bendrovės naujai padidinta įstaiga su dviem kėimais automobiliams užima 290 pėdų plotį. Tai viena įdomiausių ir mūsų klientų patogumui puikiai įrengta įstaiga Chicagoje. Aukšti dividendai, apdraustas saugumas, skubus ir malonus patarNAVIMAS.

Taupykite ir skolinkite pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parke apylinkės centre.

Current Dividend up to 4 1/4%

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Avenue.

Chicago 36, Illinois

GRovehill 6-7575

PRISIMINTINAS PRAEITIES LIETUVYBĖS ŽIBURYS

Kam teko traukiniu keliauti iš Kau no į Vilnių, daugelis pastebėjo kairėje geležinkelio pusėje ežerą, kurio vienas galas siekia geležinkelį, o kitas - kalnelį, ant kurio stovi graži gotikinė raudona dvibokštė Žaslių bažnyčia.

Kaip tas kalnelis, taip ir bažnyčia nėra paprastos reikšmės. Pagal Balinskio "Storożytna Polska i Wielkie Księstwo Litewskie" padavimą, kalne lyje palaidota Lietuvos kunigaikščio Kerniaus duktė, kunigaikščio Živibūno žmona ir kunigaikščio Kukovaičio motina, Pajauta, mirusi XIII amž. pagonystės metu ji buvo laikoma deive.

Bažnyčia yra Kaišiadorių vyskupijos prokatedra.

Pirmoji Žaslių R. kat. parapijinė bažnyčia ant Pajautos kapo buvo pastatyta 1517 metais, kurią dvarininkai Načiai 1533m. buvo atnaujinę. Dabar, tinė prokatedra atsirado a. a. kun. Kibelio rūpesčiu ir pastangomis.

Kun. Kazimieras Kibelis gimė 1868m. Kvedarnos parap. Tauragės apskr. , i mirė džiūva Žasliuose 1902m. vasario 3d. ir čia šventoriuje palaidotas. Dvasinę seminariją buvo baigęs Vilniuje ir Petrapilio Dvasinę Akademiją migistro laipsniu. Kunigu išventintas 1890m. Iškarto jis buvo paskirtas Vilniaus dvasinės se-

Balys Pupalaigis

minarijos profesoriumi, bet lenkomanai pastebėjo, kad kun. Kibelis klierių tarpe palaiko lietuviškumą, 1893 metais jį iškėlė į mažą Inturkės parapiją klebonu.

Tuo laiku Žasliuose ėjo smarki kov tarp lietuvių ir lenkuojančių; reikėjo griauti seną medinę bažnyčią ir statyti naują, mūrinę, tad reikėjo energingo, sumanaus ir veiklaus klebono.

Žaslių parapija katalikais buvo gausi, klebonija turtinga, tad labai viliojo lenkus kunigus. Kad Žaslių parapija buvo lietuviška, abejoti netenka, nes iš virš 10.000 parapijiečių, tik apie 1.000 buvo lenkuojančių tačiau Vilniaus vyskupai klebonais ir vikarais skirdavo kunigus lenkus lietuviškai nemokančius. Ir keista buvo: lietuvių vaikus, lenkiškai nemokančius, pirmai komunijai vistiek ruošdavo lenkiškai...

Ilgai lietuviai buvo ramūs, bažnyčios vyriausybei nedrįso priešintis, nes tikėjo, kad taip turi būti ir, kaip kunigai sako, Dievas tik lenkiškai su pranta.

Pagaliau atsirado daugiau lietuvių kunigų. 1882 m. tik ką išventintą kun. Aleksandrą Burbą paskyrė į Žaslius vikaru. Klebonas buvo lenkas kun. Szmiģiro, lietuviškai nemokėjo. Kalė dodamas kun. Burba pamatė, kad beveik visi parapijiečiai kalba lietuviškai, o meldžiasi kažkokia lenkiška mišraine, todėl jis pradėjo mokytį lietuviškai melstis ir sakyti lietuviškai pamokslus. Šis kun. Burbos apas talavimas nepatiko lenkams kunigams ir dvarininkams. Jų pastangomis kun. Burba buvo išskeltas į kitą parapiją, bet jo atgaivinta parapijiečiuose lietuviška sąmonė pasiliko. Atsirado protestai, reikalavimas lietuvių pamokslų ir pamaldų. Kilo kova.

Vyskupijos valdžiai patekus kun. Liudvikui Zdanavičiui, 1890m. buvo leista Žaslių bažnyčioje sekmadieniais ir šventadieniais giedoti lietuviškai ir kunigams mokytį lietuviškai katekizmo.

Lenkuojantieji tokiu vyskupijos patvarkymu pasipiktino, kėlė bažnyčioje triukšmą ir net muštynes. Vyskupijoje skundų buvo iš abiejų pusių. Iš vyravus bažnyčioje suirutėi, vyskupijai teko imtis nors jai ir nepalankių priemonių - rasti tinkamą lietuvių kleboną.

1894 metais Žaslių klebonu buvo atkeltas šviesus lietuvis kun. Kazimieras Kibelis. 1897m. jis buvo pas-

kirtas ir Merkinės dekanu.

Pagal Lietuvoj esamus raštus, Žasliuose kun. Kibelis visu uolumu pradėjo kelti parapijiečių tautinį susipratimą. Lietuviškų knygų jam pristatydavo kun. K. Kazlauskas, kuris buvo du kartus Žaslių geležinkelio stotyje kratomas.

Pirmą kartą kun. Kazlauskas nieko draudžiamo su savimi neturėjo. Ant- rą kartą žandarai kratydami valizą rado ant viršaus brevijorių ir nosines, o apačioje buvusius lietuviškų knygų nepastebėjo.

Lenkuojantieji, matydami kad kas kart vis labiau Žaslių parapija atbunda tautiniu lietuvišku susipratimu, apskundė kun. Kibelį policijai,

kad jis platina lietuvišką draudžiamą literatūrą. Įvyko krata. Naktį 12v žandarmerijos pulkininkas su padėjais ir policija apsupo kleboniją ir nuodugniai iškratė. Zakrastijonas Piliponis savo kambaryj turėjo pasikabines ant sienos švarką, kurio kišenėse buvo keli numeriai "Tėvynės Sargo" ir "Varpo". Žandaro akivaizdoje jis pakilo iš lovos, paėmė nuo sienos švarką, apsilviko ir liko nepastebėtas ir nekratytas.

Klebonijoje nieko nerasta, nors krata truko ligi pusryčių. Kun. Kibelis pulkininkui pareiškė: "Dabar tamsotos atlikote savo pareigą, prašau su-

- nukelta į 7 puslapį -

Visų rūšių draudimas

AUTOMOBILIŲ, GYVYBĖS, NELAIMINGŲ ATSTITIKIMŲ, GAISRO,

LIGONINĖS IR VISOS KITOS APDRAUDOS

TAIP PAT LEISKITE MUMS ĮRODYTI MŪSŲ PLAČIAI ŽINOMĄ SĄŽININGĄ, PATYRUSĮ IR STROPŲ PATARNAVIMĄ NAMŲ PIRKIMUI IR PARDAVIMUI

JUOZAS BACEVIČIUS

THE TRAVELERS AGENCY & OTHERS

Bonded member by the National and Chicago Board of Insurance Underwriters.

BELL REALTY & BACE INS. AGENCY

6455 So. Kedzie Ave.

Chicago 29, Ill.

Val. kasdien 9-9

PRospect 8-2233

Šešt. ir sekm. 9-5

Aminam atminimui - šviesus lietuvis žiburas
a. a. Kun. Kazimieras Kibelis M.S.Th.
Žaslių Klebonas Merkinės Dekanas + 1902. 1-3.
Išleistas užsakymo šiuo šventovės kūrą šiuo rūpinto šviesumu pašalio. Dėsa garbei, Žmonis, dvasininkas, apskaita patarimas.

30-oji tąsa

Ir štai, vieną dieną (tai rodos buvo sausio 21)rytinio patikrinimo metu vadas mums praneša, kad šiandien į mūsų stovyklą atvyksta laukiamas svetys - vyriausios vadovybės atstovas! (Deja, šiandien jo pavardės, tikriau sakant slapyvardės, jau nebeprisimenu) Jis atvyko pas mus pavakaryje. Buvo sutiktas visa karine pagarba, mums išsirikiavus stovyklos aikštėje. Ji lydėjo jau man pažįstami mūsų kaimyninio būrio vadai ir jų buvo iš viso šeši žmonės.

Išpūdis labai geras. Atstovas, matyti, buvo 'hepėščias' (šiuo terminu mes vadinavome guvius vyrus!), gerai ginkluotas, teikiąs išpūdį, kad su juo susitikti ir susiremti nebūtų buvęs jau taip paprastas dalykas. Tada mums tokie dalykai darė labai didelį išpūdį, nes mes visi bodėjome vadinamais "ponaičiukais", kurie mokėjo davinėti tik gerus patarimus, bet patys tūnojo siaubo apimti jau vien pagalvojus apie kokį nors ginkluotą susirėmimą. Jis, atrodė, buvo ne tik aukštas vadovybės pareigūnas, bet kartu buvo ir igudęs karys-vadas. Tokius mes mėgomė, už tai ir jo žodžiai mums buvo brangūs ir jų klausėmės su didžiausiu idomumu.

Pirmiausia jis savo kalboje pažymėjo, kad iki šiol buvusi palaida partizaninė kova turi įsireminti ir drausmingus karinius rėmus, kad visi mūsų veiksmai būtų derinami ir komanduojami iš sudaromų centrų. Tuo keliu persiorganizavę, mes, esą, sutaupeysime daug energijos ir kartais be reikalingai praliejamo kraujo, ir kartu pasieksime žymiai didesnių laimėjimų. Visa tai mums labai tiko...

Centre (kur jis buvo, mums nebuvo pasakyta) jau yra suorganizuota ir politinė krašto vadovybė, vyriausiasis komitetas, susidedąs iš visų lietuviškų partijų ir organizacijų, kuris kartu

bus ir ginkluotųjų pajėgų -laisvės kovotojų vyriausiasis organas, nes jis skirsiąs ginkluotoms pajėgoms vadus ir nustatinėsiąs pagrindinius kovų uždavinius.

Iš jo kalbos buvo galima spręsti, kad jis yra iš Suvalkijos, nes mums duodami pavyzdžiai beveik visi sukosi iš patirties, gautos bekovojuant su komunistais Suvalkijos srityje. Mes sužinojome, kad ten veikia jau gerai organizuotos kelios rinktinės - "Tauras", "Geležinio Vilko" ir kit. Kad jų vadovybė ir kovos vyrai jau sudarė to bendro visai Lietuvai apsiungimo pagrindus ir kad (man jau žinoma ir pažįstama) Žaliosios rinktinė jau įsiungusi į bendrą frontą.

Iš jo kalbos, kuri truko gerokai virš dviejų valandų, mes sužinojome labai daug naujienų ir buvo duota nemažai gerų patarimų. Ištikrųjų, tos vietos, iš kurių buvo tas vadas, buvo pergyvenusios žymiai aršesnius kautynes ir kovas, nei mes. Susidarė toks išpūdis, kad mes čia sėdime, galima sakyti, kaip už pečiaus... Mūsų žygiai, kovos ir susirėmimai nebuvo tokie stabūs ir gausūs kovotojais, nors ir mes, kaip ir jie, kontroliavome savąją apylinkę, kitais žodžiais tariant, buvome padėties viešpačiai.

Deja, šiandien man jau sunku beprisiminti tiksliai visas detales ir visas

mums papasakotas naujienas, bet suglaudžiant į trumpus sakinius jos buvo maž-daug tokios: atėjo laikas visiems paklusti vienai vadovybei, susiorganizuoti į didesnius vienetus, sutvarkyti apsirūpinimo klausimus ir rengti vadovų-vadų kadrus, nes dar nėra žinios, kada mūsų kova pasibaigs, o vadų trūkumas jau dabar juntamas beveik visuose daliniuose. Politinė padėtis vakaruose komplikuojausi, ypač aštrėja santykiai tarp Amerikos ir Rusijos ryšium su Lenkijos įvykiais, kur Stalinas sutvarkęs Lenkiją nebenori nei kalbėti apie kokią nors Lenkijos demokratinę vyriausybę, ko, esą, vakariečiai primygtinai siekia ir reikalauja. Pagaliau, kalbėtojo nuomone, tokia padėtis ilgai negalinti užsitęsti, nes pasaulis pradeda matyti su kuo turi reikalus... Jo spėjimas buvo toks, kad mums reikia dar tęsti kovą vienerius ar gal blogiausiu atveju dvejus metus ir tada vėl sujudės įvykiai...

Baigdamas kalbą jis papasakojo apie partizanų veiklą Kauno, Vilniaus rajonuose, Žemaitijoje (kur, sako partizaninis judėjimas pavyzdingai yra sutvarkytas ir suorganizuotas) ir ragino mus visus aktyviai jungtis į bendrą kovą, nenusiminti ir sulaukti laimėjimo - laisvės.

Kalbai pasibaigus, mums buvo iš-

dalinti naujausieji partizanų leidžiamieji laikraščiai, kurių didelę daugumą pirmą kartą mes tepamatėme. Ištikrųjų tos slaptosios spaudos buvo gausu!

Vadovybė nuėjo į vadovietės bunkerį, o mes visi skubėjome į savuosius kad kaip galima greičiau įbedus nosį į taip laukiamos spaudos puslapius ir išskaičius taip trokštamų naujienų...

Tais laikais mes daugiausia gyvenome gandai, nes susisiekimas su tolimesnėmis apylinkėmis nebuvo toks jau saugus, o vietinės gamybos žinios ir "naujienos" nevisada buvo patikimos, nes kiekvienas norėjo "žinoti" daugiau ir gražiau, nei kitas... ir toks lenktyniavimas naujienų "gamyboje" klaidino visus.

Tiesa, retkarčiais ir anksčiau mes gaudavome pogrindžio spaudos, bet tie laikraštukai, kol pasiekdavo mūsų apylinkę, dažniausiai buvo su pasenusiomis žiniomis ir kartais jau nebeišskaitomai... sudilė...

Pirmais metais mūsų apylinkės partizanai turėjo gan gerą radijo priimtuvą, bet jis sugedo ir taip netaisytas (o gal nebepataisomas?) teberiojo sojo štabo bunkerijoje... Tiesa, mes turėjome mažiuką radiją, bet su juo užsienio programų negalėjome klausytis, -buvo per silpnas.

Šią naktį vėlai... labai vėlai gėso visuose bunkeriuose žiburiai... Kalbos, išpūdžiai, spauda ir naujienos buvo tokios išpūdingos, kad nei kalbos nebuvo apie miegą...

Tą naktį mūsų sapnai buvo šviesūs nes tikėjimas į laimėjimą buvo pa naujintas... Bet mes savuose sapnuose nejutome, kad likimas mums rengia pačius sunkiausias ir kruvinausius kovų metus... Rusai, kaip baisūs debesį, koncentruodami jėgas rengė mums ne vienam kapus...

Visa sekančią dieną mūsų vadovybė, kartu su kaimyniniais būrių vadais, tebevedė pasikalbėjimus su svečiu...

Ir tik pavakaryje mes atsiveikino me su jais. Buvo kalbama, kad jis dabar vykštąs į Rokiškio apskritį, kur irgi pravesiąs panašius pasikalbėjimus su ten esančiais būriais. Sužinojome, kad netrukus yra planuojama visų partizanų vadų suvažiavimas, kuris turėtų būti kur tai Vilniuje ar jo apylinkėse... Tos žinios ir pagaliau pirmas toks oficialus kontaktas su kaž kur esančia vyriausia vadovybe mums teikė savotišką išdidumą ir pasitikėjimą savomis jėgomis. Mes ne tik jutome, kad visa Lietuva kovoja, bet dabar jau ir žinojome, kad toji kova yra plati ir galinga, padaranti mūsų priešus milžiniškus nuostolius, kad priešas negali įsitvirtinti Lietuvoje, kad beveik visur partizanai turi padėties kontrolę savose rankose... Tos žinios, aišku, kėlė mūsų išdidumą ir pasitikėjimą savimi.

Vakare mes vėl buvome sušaukti į vadovietės bunkerį ir čia mūsų vadas žymiai plačiau išdėstė padėtį, pa lieddamas daugiausia mus liečiančius artimos ateities uždavinius.

Dvi naujienos mums buvo labai svarbios: Vilniuje yra rengiami ko-

Spaudos ir gyvenimo verpetuose ...

STASYS GRIEŽĖ-JURGELEVIČIUS paskutiniajame "KARIO" numeryje puola A. BUDRECKĮ ir pačią redakciją, kad neva autorius tendencingai nušvietęs 17 gruodžio įvykius.

Ant Juregelevičiaus, Lietuvos laisvei tuo metu joks pavojus negresė, nes valstybės prezidentas J. Grinius buvo užgrūditas kovotojas už Lietuvos žmonių gerovę, o tikrųjų komunistų partijos narių tuo metu krašte buvo tik apie 378 ir juokas imas iš tokių "jėgų".

Skaitai ir stebiesi, kaip žmogus apanka norėdamas tempti istoriją ant savo politinio korpulio. Pasirodo, Juregelevičius net iš kitų kraštų bolševikinės veiklos istorijos nieko neįmoko. Ar jis užmiršo A. Kerenskio arba E. Benešo tragediją, kurie irgi buvo dideli politikai, valstybininkai ir savo tautos užgrūdinti kovotojai? O kas iš to išėjo?

Rusijos revoliucijos pradžioje komunistų partijos narių proporcingai nė kiek ne daugiau buvo, kaip Lietuvoje ir visgi jie sugebėjo sugriauti daugumos krašto išrinktą Kerenskio valdžią, nors ir neturėjo gero užnugario. O Lietuvos komunistus juk rėmė Stalino vadovaujama mašinerija - galinga, brutali jėga ir jeigu ne laimingų sutapimų laiku įvykęs perversmas, vargu ar šiandien toks S. Juregelevičius sėdėtų tam lageryje, kurį jis dabar taip neįtikinančiai gina.

KOEGZISTUOTI su komunistais tai tas pats, kaip zoologijos sodo prižiūrėtojui praleisti vieną naktį guolyje kartu su meška.

"Laisvėje" įdėtas komunisto istoriko Juozo Jurginio iš Vilniaus laiškas, iš kurio sužinome, kad: "Labdarėybės ir geradarystės Tarybų Lietuvoje neliko nė kvapo...". Koks tai žiaurus padėties apibūdinimas! Ir kas gali patikėti, kad pavergtas lietuvis, tas mūsų brangus ir mielas brolis, staiga neteko labdarystės ir geradarystės jausmo! Ar ne jis netolimoje praeityje dalinosi duonos kąsniu su badaujančiu kariu (nesvarbu katros šalies), su kankinamais žydais, su nuteriotais Rytų Vokietijos gyventojais, kurie po karo Lietuvoje ieškojo duonos kąsnių? Nejaugi aziatams pavyko nustelbti lietuvių meilės, pasiaukojimo ir savęs atsižadėjimo jausmą? Galimas daiktas, kad tie užkietėję komunistai, "Lietuvos TS R istorijos" autoriai, Juozai Jurginiai ir jiems panašūs, dvasiniai yra tiek nusmukę, kad jų humaniški jausmai atbuko, tačiau tikram lietuviui

nuo senų senovės yra įgimtas labdarėybės ir geradarystės jausmas ir niekas iš jo širdies neišplėšė ir neišplėš. Su meile ir širdgėla jie ir dabar dalinasi savo kukliais ištekliais su Sibiran ištreimtais tautiečiais!

TAS PATS Jurginis tame pačiame laiške sako, jog: "Ne dažnai aš tą (anot jo, dypukų) spaudą skaitau, laiškas nuo laiko pavartau. Galima sakyti, kad per spaudą palaikau kultūrinius ryšius, kurių taip bijo mano vartytų žurnalų bendradarbiai."

Vadinasi, draugas Jurginis kultūriai bendradarbiavimu supranta mūsų spaudos laiks nuo laiko pavartymu. Nejaugi bevartydamas knygas jis tapo sovietiniu istoriku? Prastą atestaciją šis istorikas pats sau parašė, ir dar praščiau jis supranta kultūrinį bendradarbiavimą. **ĮSEIVIJA su kenčiančiu broliu pasirodėsi bendradarbiauti visais frontais, tik sudarykite tas pačias sąlygas, kokios jums sudarytos vakarų pasaulyje.**

BALANDŽIO 17d. į New Yorką Prancūzijos linijos lėktuvu atskrido 27 sovietų turistai ir jų tarpe du lietuviai: poetas Justinas Marcinkevičius ir Vilniaus Pedagoginio Instituto docentas Sigitas Kregždė.

Areodrome juos pasitiko "Laisvės" redaktorius Roy Mizara ir Valerija Tysliaviene. Pastaroji buvo pasišovusi tuos du lietuvius keliautojus pagloboti, tačiau nuo "kultūrinio bendradarbiavimo" jie atsisakė ir "Vienybės" leidėja nieko nepesusi, kartu su savo asistente, grįžo į namus.

TYSLIA VIENE - Širvydas - Narkeliūnaitė primigtinai agituoja už semimąsi žinių apie okupuotą Lietuvą ir jos žmones iš pirmųjų (!) patikimų ir tikrųjų šaltinių - sovietų pavergto krašto. Ir štai įvyko gyvenimo paradoksas: supažindinama su atkeliavusiu Justinu Marcinkevičium "Vienybės" griebėsi buržuazinės spaudos šaltinių ir ilgojo straipsnio pirmą sakinį pradeda šiais žodžiais: "Lietuvos poetas Justinas Marcinkevičius, kuris šiuo metu lankosi Amerikoje, kaip apie jį rašoma Bostono leidžiamoje Lietuvių Enciklopedijoje..." (mūsų pabraukta)

Kaip čia dabar šį faktą suderinti su nuolat kartojamais priešingais raginimais ir patarimais? Ką pasakys V. Širvydas, kuris neseniai su pasigardžiuviu rašė: "Anuokart vienam žiagiimui intelektualui Stoughton Maspat už stovyklos ribų atsiveikindami su kitais keturiais, kurie pasuko daugiau į pietus, o mes keliaavome į X miškų rajoną, kur artimuose kaimuose buvo galima laukti jų sustojimo.

Reikia atsiminti, kad naujai atsiradusiems "partizanams", jei jie iš tikrųjų buvo rusų samdiniai, žiemos metu vaizduoti partizanais nebuvo lengva. Visi kovojantieji vienetai, kurie veikė pastoviai, turėjo savas pastovias ir būstines ir mums jos buvo žinomos. Naujiems - klausimas nelengvas. Reikia ieškoti pastovinės apsigyvenimo vietos, kitaip juk gyvenimiška žiemos metu yra tiesiog neįmanoma.

Iš kito pusės, jei tai buvo ištikrųjų koks praeinantis kaimyninių valsčių būrelis, - jis darė klaidą, kuri ir kėlė mūsų įtarimą: buvo jau senai išdirbta geležinė taisyklė, kad nebūtų jokių klaidų, joks kaimyninis kovotojų dalinys negalėjo operuoti sveriamame valsčiuje be vietinių partizanų žinios ir, jei reikia, pagalbos. Tą taisyklę buvo tuo gera, kad veikiant šiais metodais buvo išvengiama bereikalingų nesupratimų ir neaiškumų.

Vadinasi, galimybė kad jie buvo iš kaimyninių valsčių turėjo būti atmeta. Jie niekam nebuvo pranešę apie savo atsiradimą mūsų rajone.

Žinoma, kaip perspėjo ir mus vadas, tai galėjo būti iš toli koks praeinantis kovotojų dalinys, kuris vykdydamas skubų uždavinį neturėjo nei laiko nei galimybės susirūšinti su mūsų valsčiaus būriais. Aišku, visko buvo galima tikėtis. Pagaliau, gal jau ir nebėra mūsų valsčiaus ribose jei ištikrųjų jie buvo tik praeinantieji...

Mūsų žvalgybos "pirštai" buvo kiekviename kaime, už tai mes puikiai žinodavome kiekvieną judesį, ar tai būtų mūsų gerųjų kaimynų, ar negeistinių svečių. Mes ir pasukame

prirėkė medžiagos apie lietuvių mėną. Žinote, kur jis kreipėsi? Pas Chruščiovą Maskvoje! Ir susilaukė septynių veikalų."

Kodėl gi patys ragintojai nesisemė žinių apie atvykusį komunistą iš pirmųjų šaltinių, iš... septynių veikalų?

Esama ir tokių nusipolitikavusių politikierių, kurie vieną sako, antrą galvoja, o trečią daro... Štai kad ir Birutė Novickienė, kuri intymiai bendrauja su Tysliaviene, sutikusi priešingo lagerio asmenį "Vienybės" apšneka, o pati į tą laikraštį siunčia žinutes, pasirašydama P. A. Smalėno vardu ir reikalaujama, kad Martynas Brakas viešai atsiprašytų Narkeliūnaitės...

VYTAUTAS ŠIRVYDAS "Vienybės" piktinasi tais lietuviams, "kurie

purtsi matyti Lietuvos vaizdų filmų, klausyti Lietuvos operų juostelių..."

Na, ir nusirašė žmogelis! Lietuviai šalinasi ne nuo Lietuvos vaizdų filmų ir operų, bet nuo bolševikų raudono kablo, kuris paslėptas po tais nekaltai atrodančiais dalykais. RETA žuvis nemėgsta gero slieko, bet gudresnės nešdinasi toliau nuo to, kurio viduje paslėptas meškeriojo kablys.

KEISTA... KEISTA! Prieš pat Velykas, vieton sveikinimų, Tysliaviene išsiuntinėjo patikimiesiems vienybiečiams laišką, prašydama po \$100 aukų(!). Pasak jos, tik "Maža dalelė pajamų teko leidėjų pragyvenimui. Bet neklauskite koks tas pragyveni-

mas (porina p. Tysliaviene ir štai kaip užbaigia mintį:) Užtikriname, kad mizerniausias kolchozininkas Lietuvoje sočiau pavalgo negu lietuviško laikraščio leidėjas Amerikoje. Tuo tarpu viešai, laikraštėje, apie šiuos reikalus nenorime rašyti, kad mūsų nelaimė nepasinaudotų priešais, kurie taip trokšta sunaikinti "Vienybės", vienintelį pasaulyje nepartinį(!) ir nepriklausomą lietuvišką laikraštį."

Padėtis, atrodo, labai tragiška, tik gaila, kad autorė (V. Tysliaviene) nepasako nuo kada, kokiomis aplinkybėmis ir kodėl atsirado Vienybės priešai. Ar nebus tik ji pati prisiveisusi tų "priešų", pasirinkdama tą kelią, kuris taip patinka Mizarai ir Jokubkai?...

Čikagos Vytauto Didžiojo Šaulių Kuopa gegužės 11d. 7v. 30m. Lietuvių Auditorijoje stato "Meilės Auka" 4 veiksm. dramą. Po vaidinimo šokėjai, grojant "International" orkestru. Šiame vaidinime dalyvauja ir kuopos šokėjai: (viršutinė eilė iš kairės) Šokių vadovas K. ULEVIČIUS, J. Kaladauskas, K. Petrauskas, V. Morkušas. 2-oji eilė - (su akordeonu) R. Štietelytė, B. Buškutė, E. Kromelytė, V. Palikauskaitė, N. Žimantaitė ir A. Štelmo kas. 3-oje eilėje - V. Skrubolonytė, B. Budrytė, R. Jurkskaitė, D. Šerdytė. 4-oji eilė - A. Kivėnas, V. Smailys, A. Antanavičius ir J. Garbavojus.

munistų diversantai, kurie prisidengdami partizanų vardu bandys ardyti mūsų gretas ir savuoju teroru prieš gyventojus bandys ūkininkiją sukurstyti prieš mus... Tokie tariamieji "partizanai" jau gan plačiai veikia vidurio ir pietų Lietuvoje, dabar, kiek žinios siekia, jų nemažas skaičius metamas į šiaurės-rytų Lietuvą. Vado nuomone, mes neturuk turėsime su jais susidurti...

Kita žinia tuo metu mums ne daug ką sakė, bet iš esmės ji buvo gal žymiai reikšmingesnė, nei pirmoji! Rusai pradeda koncentruoti žymiai didesnes karines pajėgas kovai prieš mūsų laisvės kovas... Mes savo tuoliaukiniu dvasios pakilimu tos žinios nedavertinome, bet, kaip gyvenimas parodė, ji atnešė mums labai kruviniuos laikus, kada lietuvis laisvės kovotojas, kaip liūtas gindamas savąjį urvą ir laisvę, kovoją pačią didvyriškiausią kovą... Tokią kovą, kuri kas dien darėsi beviltiškesnė, nes laukiamoji pagalba iš vakarų nesukbėjo, o jėgos mažėjo. Mažėjo ir resursai, su darydami kaitais labai sunkias sąlygas kovoti...

relis, bevykdąs savąjį uždavinį, ar tai galėjo būti pirmas pasirodymas tų rusų majoro Sokolovo "partizanų" Vadas įsakė, naudojant didžiausią atsargumą, jų buveinę išaiškinti ir neišleidžiant į didesnius kontaktus, tuojau pranešti artimiausiam būriui kad jų tapatumą išaiškintų.

Iš mūsų stovyklos buvo pasiūsti du žvalgų būreliai po keturiuos kovotojus, įsakant į tą "medžioklę" įsijungti ir abiems laisvės kovotojų būriams, esantiems valsčiaus rytiniame krašte. Viename iš tų žvalgų būrelyje buvau ir aš. Turiu pasakyti, kad mano ūpas buvo pašėlusiai geras, nes nešiojau si savo kišenėje įsakymą pasavarėjant vykti į Žaliosios Rinktinės organizuojamos vadų kursų ir tikėjausi juos baigęs gauti puskarininko laipsnį... Man tai buvo didelė naujiena. Iš vienos pusės man labai patiko toji Žaliosios Rinktinė, patiko jos tvarka ir drausmė, iš kitos, - maniau kad būsiu žymiai naudingesnis tapdamas šiokiu tokiu vadeliu, nes ištikrųjų mums aiškiai stokojo žemesnio laipsnio vadų. Iš mūsų stovyklos į tuos kursus turėjome vykti du ir abu dabar buvome gavę įsakymą vesti po žvalgų būrelį. Tai buvo mano pirmas žygis, kuriame aš buvau atsakingas už jo sekimą ir vyrų saugumą bei uždavinio gerą atlikimą. Stovykla pasiliko užimta darbais, nes laukdami galimo pavojaus, o žinios jauėjo, kad rusai koncentruoja didesnius dalinius Pabradėje ir Švenčionėliuose, kurie turės "košti" visus miškus, valydami juos nuo laisvės kovotojų... Buvo nutarta atnaujinti visus stovyklos gynybos įrengimus, padaryti naujus tunelius, jungiančius paskirus bunkerius ir iš naujo visą rajoną perminuoti. Visi mūsų mieli broliukai liko dirbti, o mes keturi išsirengėm kelionei, čia

pat už stovyklos ribų atsiveikindami su kitais keturiais, kurie pasuko daugiau į pietus, o mes keliaavome į X miškų rajoną, kur artimuose kaimuose buvo galima laukti jų sustojimo.

Reikia atsiminti, kad naujai atsiradusiems "partizanams", jei jie iš tikrųjų buvo rusų samdiniai, žiemos metu vaizduoti partizanais nebuvo lengva. Visi kovojantieji vienetai, kurie veikė pastoviai, turėjo savas pastovias ir būstines ir mums jos buvo žinomos. Naujiems - klausimas nelengvas. Reikia ieškoti pastovinės apsigyvenimo vietos, kitaip juk gyvenimiška žiemos metu yra tiesiog neįmanoma.

Iš kito pusės, jei tai buvo ištikrųjų koks praeinantis kaimyninių valsčių būrelis, - jis darė klaidą, kuri ir kėlė mūsų įtarimą: buvo jau senai išdirbta geležinė taisyklė, kad nebūtų jokių klaidų, joks kaimyninis kovotojų dalinys negalėjo operuoti sveriamame valsčiuje be vietinių partizanų žinios ir, jei reikia, pagalbos. Tą taisyklę buvo tuo gera, kad veikiant šiais metodais buvo išvengiama bereikalingų nesupratimų ir neaiškumų.

mes samprotavome taip: didesniuose kaimuose mes negalime tikėtis surasti juos. Jie, jei iš viso dar yra mūsų ribose, turėtų būti prisiglaudę kur nors pamiškinuose vienkiemiuose ar miškų rajone esančiuose kaimuose.

Savo žygyje mes praleidžiame dvi dienas ir jokių rezultatų ir jokių jų buvimo pėdsakų neužtikame. Čia noriu kiek grįžti atgal ir paaiškinti mūsų žygio metu susidariusią padėtį.

Kaip jau esu minėjęs, po atmintino miestelio puolimo, dalis mūsų būrio vyrų, nepatenkintų mūsų vado vadovavimu, pasitraukė iš stovyklos. Jie neturėjo kur prisiglausti, nes neturėjo sau įrengtos žiemos stovyklos, vadinas, jiems teko naudotis ūkininkų trobomis ar klojimais. Pagaliau mes ir nežinojome jų tikrosios gyvenvietės, nes, kiek atrod, jie ją kaitaliojo. Jų būrelis, susidedęs iš 14 vyrų, (stovyklą buvo apleidę kiek daugiau, bet kiti po poros trejetos dienų sugrįžo atgal) net nesutiko kurti bendros valsčiaus vadovybės, nors jie buvo kviečiami į mūsų stovykloje vykstančius pasitarimus, kurie ir sudarė pagrindą vieningos vadovybės įkūrimui.

Pasirodo, tas naujas "partizanų" būrelis sudarė kontaktą su tais mūsų vyrais, kurie labai apsidžiaugė naujų jėgų priaugimu ir, esant tiems naujiems labai šiltai maloniems, sutarė sudaryti "naują" būrį ir įkurti naują stovyklą... Deja, tas susitarimas tegaliojo tik vieną naktį... Mūsų žygio antroje dienoje (mes apie tai jokių žinių neturėjome), pasi-
rodo tie naujieji "partizanai" nakties metu iššaudė visus mūsų buvusius bičiulius ir dingo!

Apie tą baisią tragediją jau buvo pranešta mūsų stovyklai, kuri galvotruk čiais išsileido į medžioklę, ypač jų susirūpinimą didino mūsų nežinomi keliai. Buvo baimintasi, kad ir mes galime iklūti jiems į nagus, nors tikėta, kad po tokio savo žygdarbio jie nepasiliks valsčiaus ribose, bet paskubomis nešdinsis kitur. Bet juk mes galėjome jiems pasipainioti po kojomis ir tada... taip jie galvojo, mūsų likimas jau bus išspręstas...

Apie tą baisų įvykį mes tesužinojome rytojaus dieną iš Y kaimo pranešėjo... Tų diversantų pasitraukimo kryptis buvo žinoma, nes vietiniai mūsų talkininkai, nepamesdami galvų, tuojau suorganizavo jų žygio krypties sekimą... Jie traukėsi rytų kryptimi, aišku, norėdami prisiimti iki Vilniaus krašto miškingųjų rajonų ir ten užimaskuoti, laukdami naujos progos naujiems kruvinie ms savo darbams.

Mes nežinojome, kad šioji baisi žinia mūsų stovyklą jau buvo pasiekusi ir kad visi kovos vyrai jau buvo žygyje, bandydami užkirsti kelią raudoniesiems banditams pasitraukti į rytus (Spėjimas buvo teisingas, pagaliau, jiems niekur kitur trauktis ir nebuvo kur...)

Mūsų žemėlapis rodė, kad tiesias kėlias iš tos kruvinos vietovės jiems eina į rytus tarp dviejų ežerėlių X ir Y, ypač, kad čia buvo gan neblogi (kad ir maži) miškeliai, kurie labai puikiai galėjo dengti pasitraukimą... Vadinasi, mes būdami kiek arčiau įvykio vietos ir ypač arčiau numatomo pasitraukimo kelio, turėjome uždavinį bent sulaukyti jų bėgimą iki ateis pagalba... Pirmyn!

BUS DAUGIAU

TAIP KOVOJO LIETUVIS UŽ LAISVĘ

SU PAGARBA PRISIMINDAMI SUDĖTAS VILNIAUS KRAŠTO LIETUVIŲ AUKAS, NEPAMIRŠKIME, KAD IR ŠIANDIEN LENKAI MŪSŲ TAUTAI NIEKO GERO NELINKI

ATSIMINKIME, KAD KOVA UŽ VILNIŲ TEBEINA!

8-oji tąsa

MISRŪS valsčiai - Marijampolė, Zagarė, Didžios Sielos, Dauciūnai. AŠMENŲ apskr. DZIEVENIŠKIŲ valsčius - Dziedziuliai, Kaziuliai, Maciuciai, Byliai, Šiaudainiai, Milkūnai, Kmielnikai, Dzeveniškė. VOLOŽINO apsk. APSO valsč. Petkūniškė, Zabarnykai, Ignaciškė,

ENGINEERS

Structural Engineers And Draftsmen

REINFORCED CONCRETE STRUCTURAL STEEL, ETC.

Conveyor Designers And Draftsmen

(INDUSTRIAL INSTITUTIONAL ATOMIC ENERGY AND SPACE WORK) EXCELLENT PROSPECTS FOR LONG TERM EMPLOYMENT

GIFFELS & ROSSETTI, INC.

1000 MARQUETTE BLDG. DETROIT 26, MICH. WO 1-2084

Barberžis, Kupčeliai, Jodeliai, Raičiūnai, Ūsionys, Damušiai, Myliūnai, Paliūnai, Buzonys, Kumpiniai, Belusiškė, Naujasalis, Rožiavas. BRESLAUJOS apsk. RIMŠĖS vals. Mažėnai, Čižiūnai, Kalviškė, Magūnai, Keižiai, Gervelės, Girdžiūnai, Vardziukiemis, Stasionys, Vydžiai, Neverėnai, Nagėnai, Medaišiai, Jonalėnai ir Marijampolė.

LYDOS apsk. RODŪNĖS valsč. Vigonys, Pelasa, Dubiniai, Smilginiai Piliūnai, Kargaudai, Piliakalnis, Sklodonys, Pavalakė, Bieliūnai, Leliušai, Plaišiai. EISIŠKIŲ valsč. Gilviniškė, Kaliasnykai, Naujadvaris, Strežiūnai, Butrimonys, Stavidonys ir Vežio nys. VARANAVO valsč. Žižma, Armoniškis, Scilgūnai, Ramaškonys, Nevašiai, Tusamonys, Lozoriškė, Leškai, Žasina, Varanavas. BENEKAINIŲ valsč. Stanišiai, Strielčiai, Kaniūkai, Biliūnai, Liubartai, Jondzi liškė, Kūžiai, Ramučiai, Ščeglikai. ŽIRMUNŲ valsč. Plikiai, Padvarė, Lapotiškė. MISRŪS valsč. Dubičiai. SUVALKŲ apskr. SEINŲ valsč. Punkskas, Žvirkeliai, Ožkiniai, Vaitakėmis, Vilkapėdė, Skarkiškiai, Radziučiai, Rasėdžiai, Raistiniai, Trakiškė, Šlyniakėmis, Seinai. KRASNAVO valsč. Bubeliai, Burbiškiai, Vidugiriai, Didžiuliai, Paliūnai, Klevai, Lumbiai, Vaičiuliškė, Kreivėnai, Raištiniai, Trakiškė, Pristavonys, Sankūrai, Navinykai, Palaliai.

Lietuvių Švietimo (Kultūros) Draugijos skyriai šiuose kaimuose - ŠVENČIONIŲ apskr. Svilonys, Pašaminė, Kėkštai, Lazinkos, Krikonys, Pečiurkos ir Tverėčius. TRAKŲ ap Kamorūnai, ir Gėliūnai.

Žymesnės Vilniaus Krašto lietuvių organizacijos. Laikinasis Vilniaus Lietuvių Komitetas. Lietuvių Švietimo Draugija "Kultūra". Vilniaus Lietuvių Švieti

J.V. Valickas

mo Draugija "Rytas". Švenčionių Lietuvių Švietimo Draugija "Rytas". Lietuvių Šv. Kazimiero Draugija. Lietuvių Ūkio Draugija. Lietuvių Moterų Draugija, Lietuvių Amatinių Draugija, Lietuvių-Gudų-Ukrainų Bičiulių Draugija. Lietuvių Kreditinis Kooperatyvas (Bankas). Lietuvių Mokytojų Sąjunga, Lietuvių Studentų Sąjunga ir Lietuvių Labdarybės Draugija.

Nežinau iš kur gavo informaciją apie Vilniaus krašto lietuvių Sovietų Sąjungoje leidžiamą žurnalą "Priekalas" (1937m. Nr. 5-6), bet paduodamos informacijos, man atrodo, yra teisingos ir atitinka kaip kad ištikrųjų yra.

"Priekalas" rašo - 1920 metais lenkų okupuotoje rytu Lietuvoje gyvena nemažas skaičius lietuvių. Daugiausia jų gyvena apie Švenčionis, Gardiną, Suvalkų, Vilniaus ir Lydos apylinkėse. Kaip ir visose tautinių mažumų apgyventose srityse, lenkai vilnijoje varo lietuvių lenkinimo politiką, tautinės spaudos politiką. Vilnijos krašte lietuvių turi nemažai savo buržuazinių-tautinių organizacijų, daugiausia dirbančių švietimo bei ūkio srityse. Tos organizacijos išlaiko lietuviškas liaudies mokyklas, skaityklas, beto organizuoja lietuviškas privatus mokyklas, ruošia vakarus ir panašiai. Visa tai vilnijos krašto lenkintojams yra krislas akyje ir jie ieško įvairiausių priešdačių, kad tas visas kultūrinis organizacijas sunaikintų. Įprastos tokių organizacijų uždarinimo motyvas yra tai, kad jos yra "pavoingos visam ramumui ir saugumui". Labai plačiai praktikuojamas lietuviškoms mokykloms uždarinėti motyvas - tai "becenzia" ty mokyklų mokytojai arba "nepakankamas" mokykloje mokinių skaičius ir panašiai.

Lenkija nori išgauti iš Lietuvos pripažinimą, kad Lenkijos okupuotas Vilniaus kraštas su Vilniaus miestu priklauso Lenkijai. Lietuva gi ligi šiol to smurto nepripažino. Pastangos susitarti, kaip iš vienos, taip ir iš kitos pusės buvo daromos ne vien kartą. Ir įdomu, kad smarkesnis lietuviškų organizacijų persekiojimas Vilnijoje visuomet sutampa su tuo laiku, kada yra vedamos slaptos Lenkijos-Lietuvos derybos. Taip, 1925m Lietuvos atstovai slapta derėjosi su Lenkijos atstovais Lozanoje ir Kopenhagoje. Derybos nepavyko, ir tais pačiais metais Vilniaus krašte buvo uždarytos 8 mokyklos, o sekančiais metais 6. Voldemaras vėl mėgino slapta susitarti su Pilsudsiu Karaliaučiuje. Nepavykus ir šį kartą susitarti, Vilnijoje tais metais buvo uždaryta 45 lietuviškų mokyklų ir Vilniaus Lietuvių Mokytojų Seminarja. Atitinkamai ėjo tolimesnis lietuviškų organizacijų naikinimas vilnijoje.

Nepasisekusias derybas sekė nauji sustiprinti vilnijos lietuvių organizacijų uždarinėjimai, areštai, kratos piniginės baudmės ir tt. 1937m. jau buvo galutinai uždaryta labiausiai išsiplatinusi Vilnijos krašto lietuvių tarpe Šv. Kazimiero draugija su savo 450 skyrių ir 10 skaityklų, taip pat buvo likviduotas laikinasis Lietuvių Komitetas Vilniuje, kuris buvo kaip ir vadovaujantis Vilnijos lietuvių centras. Beto uždaryta 138 "Ryto" draugijos lietuviškų mokyklų, 80 tos draugijos skaityklų ir 11 draugijos skyrių. Beto uždaryta nuo ateinančių mokslo metų Švenčionių lietuvių gimnazija. UZ-

Konsulas Dr. J. J. Bielskis ir dail. J. Pautienius Los Anjelese įvykusioje dailininkų Pautieniaus ir Petravičiaus parodoje Lietuvių Namuose. Nuotrauka - L. Kančausko

LOS ANGELES (Calif) po meno parodos atidarymo užkandžiai. Iš kairės: Rašytojas J. Balčiūnas-Švaistas, dail. Pautienius, E. Dargytė ir muz. B. Budriūnas. Nuotrauka - L. Briedžio

daryta Ūkio Draugijos 23 skyriai. Uždaryta "Kultūros" draugijos 11 skyrių. Uždarytas Vilniaus krašto lietuvių jaunimo laikraštis "Jaunimo Draugas". Lietuvių organizacijų persekiojimas tęsiasi ir toliau. Uždarinėjami dargi lietuviški vaikų darželiai, neleidžiama surengti vaikams eglutę.

Gal kas pasakys, kad visos tos organizacijos ir mokyklų varė priešvalstybinę agitaciją? Nieko panašaus. Šv. Kazimiero ir "Ryto" draugijos yra vadovaujamos klierikalų ir užimta švietimo bei religijos klausimais. Tą patį galima pasakyti ir apie liberalų vadovaujamą "Kultūros" draugiją. Ir ji, išskyrus lietuviško kultūrinio veikimo, jokia priešvalstybine agitacija neužsiiminėja.

Tai šitaip rašė žurnalas "Priekalas" apie Vilniaus Krašto lietuvius. *****

Lietuvos kai kurie politikai buvo tos nuomonės, kad su lenkais reikia kaip nors susitaikyti ir tuo būdu gal pavyktų bent dalį Vilniaus krašto atgauti Lietuvai. Kiti nepriklausomos Lietuvos politikai kietai laikėsi tos nuomonės, kad susitarimas tėra gali mas remiantis pasirašyta 1920 metais Suvalkuose sutartimi ir tik ją atstačius - įgyvendinus. Šių politikų nusistatymą rėmė vieningai visa lietuvių tauta.

Kilęs antrasis pasaulinis karas visus šiuos klausimus laikinai atidėjo į šalį, saugardamas ir Lietuvos ir Lenkijos valstybinį gyvenimą ir, aišku, palikdamas opiuosius klausimus ateities sprendimams. *****

Red. Pastaba. Per pastaruosius kelis numerius supažindinome skaitytojus su Vilniaus krašto lietuvių kovomis dėl laisvės, autorius daugiau paliestus iš švietimo ir ekonominio taško, kurios aiškiai byloja kaip sunkiai lietuvis turėjo kovoti už savo teises, už savo kalbą ir papročius. Autoriaus gerai paruoštoje ir plačioje knygoje (rankraštyje) tai labai gerai atsispindi ir dokumentuota visa eile statistikos ir kitų dokumentų ištraukomis. Deja, laikraščio šilktys yra per siauros, kad visą šį klausimą išsamiai iš naujo nušviestų. Mes naudojome tik kai kuriomis būdingesnėmis ištraukomis, ne paliesdami dažniau mūsų spaudoje paskelbiamų Vilniaus Krašto lietuvių sudėtų aukų, kalinimų ir tt.

Kaip jau minėta, Vilniaus Krašto likimas yra tik atidėtas ateičiai.

Tiesa, šiandien rusas okupantas jį yra priskyręs Lietuvai, bet lenkų pastangos, ypač čia išeivijoje, buvo ir tebėra nukreiptos Vilniaus krašto atkovojimui sau. Reikia manyti, kad panašiomis mintimis gyvena ir okupuotos Lenkijos patriotai, kurie vis tik negali išsižadėti Lietuvos sostinės, svajoniu apie didingą Lenkiją nuo jūrų iki jūrų... ir mums lietuviams ginant savosios sostinės klausimus teks ir vėl susidurti su lenkais, kovojant dėl Vilniaus miesto ir krašto priklausomybės.

Tarp visų sunkių klausimų, gulančių ant Lietuvos laisvinimo organų, Vilniaus klausimas neturėtų būti pamirštas. Ateisiančios dienos lietuvių tautai gali būti lemtingos. Ne vien Vilniaus Krašto klausimas bus sprendžiamas, kartu bus sprendžiami ir kiti Lietuvai opūs ir gyvybiškai svarbūs klausimai - senosios prūsų žemės likimas, kuris istoriškai priklauso mums ir lauks mūsų apgynimo. Tikėkime, kad lietuvių tautai nestokos nei ryžto nei valios ginant gyvybiškus Lietuvos reikalus.

Su tieta pasiryžimu šiandien stovėdami pagrindinio klausimo sprendime - atgauti Lietuvai laisvę, vis tik nepamirškime ir giliai savose širdyse nešiokime mintį, kad tiek Vilniaus kraštas, tiek senoji Prūsų žemė yra ir turi būti mūsų tautos nuosavybė!

ŽMOGUS NE VIEN DUONA YRA GYVAS! Jei būtų Jūsų apylinkėje tokių, kurie vien duoną mylėtų, - pra-neškite mums jų adresus ir mes per tris mėnesius jiems siųsime susipažinimui ir kitą maistą - spausdintą žodį!

LUDVIKO

MAISTO KRAUTUVĖ

828 West 31 St.

ŠVIETIAUSIAS MAISTAS - PIENAS, MĖSA IR VISA KITA, KAS REIKALIN GA ŠEIMININKEI! MANDAGUS PATARNAVIMAS LIETUVIŠKOJE PREKYBOJE.

Tel-326-1140

KRAUTUVĖ ATIDARYTA NUO 7 iki 7 ir Sekmadieniais nuo 9 iki 2.

STABDŽIŲ TAISYMAS BRAKES RELINED

Nuo '50 iki '58 metų mašinoms kainuoja:

CHEV., FORD, PLYM. \$14.95
DODGE, PONTIAC, OLDS., STUJ., RAMBLER, BUICK \$15.95
MERCURY, THUNDERB., HUDSON \$16.95
CHRYSL., De SOTO, PACKARD \$18.95
LINCOLN, ROADMASTER, CADILLAC \$19.95

Žemos kainos ir čia neišvardintoms mašinoms. Pildomas hidraulines stabdžių sistemos taisymas (cilindrai, vamzdžiai, oro šalinimas ir kt.). Taip pat tepimas, alyvos keitimas, smulkūs mechaniški pataisymai, lyginimas ir dažymas.

Nauja dirbtuvė su moderniaisiais įrengimais. Naudojantis mūsų žemomis kainomis, garantuotu ir sažiningu darbu.

ČESAS AUTO REBUILDERS

2423 West 59th Street Chicago 29, Illinois

GRovehill 6-7777

Laidotuvių Direktorai

MAZEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

LOS ANGELES (Calif) V. PETRAVIČIAUS ir J. PAUTIENIAUS meno parodoje (balandžio 21d.) stovi iš kairės: Dr. J. Jurkūnas, muz. B. Budriūnas, E. Dargytė, rašytojas J. Tininis, dail. J. Pautienius, B. Raila, rašytojas J. Balčiūnas-Švaistas, rašytojas A. Gustaitis, rašytoja Ale Rūta, Konsulas Dr. J. Bielskus ir J. Puikūnas. Nuotrauka - L. Briedžio

PRISIMINTINAS ŽIBURYS

Tąsa iš 4 puslapio manimi papusryčiauti ir pasikalbėti! Pusryčiaujant kun. Kibelis sako pulkininkui - "Aš skundžiamas vien už tai, kad esu lietuvis ir kad ginu lietuvius nuo sulenkėjimo. Aš galvoju, kad valdžia negali man to skaityti bausti nu".

Bičiuliškai pasikalbėjus, pulkininkas sutiko su kun. Kibelio nuomone ir pasakė, kad ateityje panašioms skundams daugiau netikės. Ir ištikro, kun. Kibelis vėliau patyrė, jog skundikai žandarų pulkininko raštinėje pritarimo neberasdavę. Po to kun. Kibelis dar uoliau ėmėsi šviesti lietuvius.

Lenkuojantieji nieko nelaimėję žandarmerijoje, kiekviena mažiausia proga pradėjo su skundais vykti į Vilnių pas prelatus.

Juozas Civanovičius iš Žaslių, kuris nemokėjo poterių nei lenkiškai nei lietuviškai, apskundė kun. Kibelį prelatui Aleksandriui Hryniewiczui už tai, būk jam neduoda "vainiko" (jungtūvių) dėl nemokėjimo lietuviškai poterių. Prelatas Hryniewiczis prisituntė tokį aštrų lenkomanišką į-

spėjimą kun. Kibeliu ant savo vizitinės kortelės: (vertimas iš lenkų kalbos) "Skubiai. Jei nėra kanoninių kliūčių ir jei abi šalys yra katalikai, prašau tuojau išduoti Juozui Civanovičiui iš Žaslių jungtūvėms liudijimą, kuris tuokiasi su Anele Lidskono vaite iš Kazokiškių. Lietuvių kalbos nemokėjimas nėra kanoninė kliūtis. Nežinant lietuvių kalbos ir jos literatūros, gali būti išganyti ir atlikta le-gali santuoka. Prašau lietuviškumą paslėpti kišenėje, daugiau nejuokauti, nes juokavimas prie gero neprives. Vyskupas ir konsistorija prieš kunigą dėl lietuviškumo manijos gauna skundų, todėl mes kunigą galim atleisti net į Ameriką. Laukiame Civanovičiaus bylos pabaigos."

Kun. Kibelis gavęs tokį prel. Hryniewiczio laišką, tuoj jam atsakė tokiu laišku:

"Illustrissimo Domine! Nesu vaikas, sąžinės ir proto taip pat nepraradau, kad dėl kažkokių savo nepagrįstų kapryzų trukdyčiau tokį rimtą reikalą, kaip jungtūves. Žaslių parapijoje (kurioje esu arti 4 metų) kasmet jungtūvių būna keliosdešimt, ta-

čiau iki šiam laikui dar nebuvo atsitikimo, kad pasibaigus užsakams ką nors būčiau atsisakęs sutuokti ar išduoti jungtūvėms liudijimą be skirtu mo kaip ponai jaunavedžiai kalba: vo kiškai, prancūziškai, lenkiškai ar net lietuviškai. Ir šiame su Civanovičiumi atsitikime, jei nedaviau jam jungtūvėms liudijimo, turėjo būti priežastis. Mano galvojimu, turiu teisę iš Didžiai Gerbiamo kunigo Prelato, kaip iš Bažnyčios Dignitoriaus, rei-

KOMUNISTŲ KOEGZISTENCIJA
Tąsa iš 2 pusl.

jeigu ne JAV kariuomenė ir ginklai, senai būtų suvirškintas. SEATO organizacija, kuri sukurta pastoti komunizmui kelią į pietryčių Azijos erdvę, savo paskirties nepateisino ir neatrodo kad tokius veiksmus ateityje parodytų.

Tailandas kol kas dar neužkabina-mas, nes 1962m. JAV pademonstravo savo karinę galybę - iškėlė marinius, kurie sulaukė ir Laoso galutinį pradžiamą.

Šiandien prasidėjo JAV ir kitų jos sąjungininkų jūros ir sausumos kariuomenės manevrai. Aišku, jie turi tikslą Laoso komunistus pabauginti, bet ar sulauksime jiems pamokos už Ženevos sutarties sulaužymą - niekas tvirtinti negali, galima tik spe-lioti ir pranašauti. Laoso valstybės laisvė pavojuje... Kas gelbės?

Amerikiečiai rodo jėgą -siunčia septintąjį laivyną ir žada bent 3.000 iškelti į kaimyninį Tailandą. Kas iš to bus, - pažiūrėsime, bet sekant dabartinę Amerikos politinę raidą, atrodo, kad bus pasiektas dar vienas "susitarimas", padarant nuolaidą komunistams ir padovanojant Laosą jiems...

Geriausiu atveju, gal ir vėl bus pakartota klaida - padalintas Laosas į dvi dalis, kaip dabar yra sudalintos Korėja ir Vietnamas... ir tada prasi-dės įprastiniai vargai... naujos kovos ir naujos aimanos.

kalauti išaiškinti faktinę priežastį, dėl kurios neišduodu Civanovičiui liudijimo. Užuo išaiškintus priežastis ir pagrindus kodėl aš atsisakiau išduoti Civanovičiui liudijimą, Didžiai Gerbiamas Kunigas Prelatas pajaukia save insinuacijom mano adresu dėl "lietuviškumo manijos" ir duoda-mant man įsakymą, kurio pagal kanonų nuostatus, neturiu teisės įvykdyti. Civanovičiui neišdaviau liudijimo jungtūvėms dėl to, kad Žaslių bažnyčioje nebuvo jo užsakų. Užsakų nepaskelbė me dėl to, kad Civanovičius pas mus jų neužsakė, kas matosi iš užsakų knygos. Pagaliau ši reikalą asmeniškai perduodu Jo Ekscelencijai kunigui Vyskupui. Kad nežinojimas ko-kios nors literatūros ar kalbos, lie-tuvių ar lenkų, nėra kanoninė priežas-

tis legaliai jungtūves atlikti ir kad tas nereikalinga išganymui, lygiai ge-rai žinau, kaip ir Didžiai Gerbiamas Kunigas Prelatas."

Ir baigia savo laišką šiais žodžiais: "Kas dėl grąsinimo, kad už "litvomaniją" mane sugrūs į kažkokį nar-vą ar net išsiųs į Ameriką -tai Die-vo valia! Girdėjau priežodį, kad Pone Dievas didesnis negu Ponas Rimša. Kur aš supūsiu, man didelės reikš-mės neturi, bet ir Illustrissimo Do-mine gal turėtum atsiminti, jog nesi neklaidingas, taip pat ir nemirtingas. Skundai, kuriuos gauna JE Vyskupas ir konsistorija dėl mano tariamos litvomanijos, tiek pagrįsti faktais, kaip ir proteguojamo Civanovičiaus byloje dėl liudijimo."
- bus daugiau -

Invest With First Federal of Coffeyville

"INSURED SAVINGS"

Current Rate

4 1/2%

Save by Mail

Legal For Trust Funds or Multiple Trusts
FIRST FEDERAL SAVINGS AND
LOAN ASSOCIATION
COFFEYVILLE, KANSAS

REGISTERED NURSES
LICENSED PRACTICAL NURSES
ALL SHIFTS

100-bed hospital presently expanding to 175. Good salaries plus differential for evening and nights. Liberal personnel policies. Conveniently located rooms and apartments to hospital. Must be eligible for license in Illinois. Wire, write, apply, or call.

MRS. M. T. DUKE, R. N., DIRECTOR OF NURSING
CHICAGO OSTEOPATHIC HOSPITAL
5200 S. ELLIS - CHICAGO 15, ILLINOIS
PHONE DO 3-6800

TINKAMI RŪBAI DUODA GERĄ SAVIJAUTĄ

DĒMESIO!
Pas'mus Jūs rasite vyrui pasauli! - Mes galime Jus aprengti nuo galvos iki kojų. Puikiausias pasirinkimas geriausių geriausių gaminių BOTANY "500" kosciūmai ir paltai. Manhattan marškiniai, LEE ir DISNEY skrybelės. Krautuvė atidaryta kasdien ir sek-madieniais nuo 10 iki 4 v.

H. SEIGAN

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ

4630-32 S. Ashland Av., Chicago 9, Ill. Telef: YA 7-1272

Cia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilgesniam išsi-mokėjimui be nuosimčių!

Manđagus patarnavimas lietuvių kalboje.

Gardžiausia duona - bulkutės - sausainiai - tortai

BRUNO KEPYKLOJE

KEPA

LIETUVISKĄ DUONĄ

Kas Valgo Bruno Duona Visad Žydi Kaip Agūnos!

Sav. BRUNO MACIANSKIS

3339 So. Lituanica Ave
Tel- CL 4-6376

TURNSTYLE FAMILY CENTER

DIVISION OF JEWEL TEA CO., INC.

Opening in Skokie offers retailing opportunities. Immediate positions now available for

MEN and WOMEN

FULL OR PART TIME

Experience Not Necessary - In Following Areas

- * COSMETICIANS - HEALTH AND BEAUTY AIDS
- * MENS - WOMENS - CHILDRENS - READY-TO-WEAR
- * CAMERA AND SPORTING GOODS
- * HARDWARE AND AUTOMOTIVE
- * CHECKERS
- * YARD AND PIECE GOODS

APPLY AT

9449 SKOKIE BOULEVARD - SKOKIE

PHONE 679-2218

HOURS MONDAY THRU FRIDAY, 9-4

PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mazeika

PARAMA-

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

BARNETT PRANC. KONJAKAS	5th \$4.98	COCTAILS MANHATTAN OR.	
GERMAN BRENDY	5th \$3.98	MARTINI kvorta	\$2.98
CANADIAN WHISKEY	5th \$3.98	LIEBFRAU MILCH vokiškas vynas	5th \$0.89
VODKA pilna kvorta	\$3.59	NAPOLEON FRENCH BRANDY	5th \$3.35
KRON BRANNVIN		RICCADONNA ITAL. VERMOUTH 39 onz.	\$1.15
AQUAVIT (švediška)	5th \$3.98	BORDEAUX pranc. vynas	5th \$0.98

Laisvoji Lietuva

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL
Telef: FR 6-5416

Kas ir kur?

- LAISVAJAI LIETUVAI aukoję:
- 1) XY.....\$ 50
 - 2) X org. vadovybė.....\$ 10
 - 3) L. Mikulskytė.....\$ 5
 - 4) Vl. Pauža.....\$ 5
 - 5) A. S. Ramanuskas.....\$ 2
 - 6) Kun. B. Sugintas.....\$ 2

Viso - \$ 74.00

Mieliems mūsų remėjams - bičiuliams nuoširdus ačiū!

Naująją LAS Vyr. Valdybą, tarp kitų, sveikino buvęs Sąjūdžio Pirmininkas Dr. V. Misiulis ir Prezidiumo vardu Stepas Jakubickas.

Į Marijampolės gimnazijos sukakties minėjimą, rengiamą Čikagoje, iš New Yorko atvyksta Liet. Tautinės Sąjungos pirmininkas V. Abraitis.

Dr. Vincas Misiulis, mirus Inž. V. Siručiu, vietoje gėlių ant kapo, paaugojo 16 Vasario gimnazijai paremti septyni doleriai.

Lietuvos Paviljonui Čikagos Tarp-tautinėje Prekybos parodoje įrengti aukoję: John Pakei, Chicago Savings & Loan Association - \$200, Vl. Vijekis, VIVI Printing - \$50, Br. Macian-skis - Bruno Bakery - \$25, adv. J. T. Žiuris - \$25, J. Padžiūnas \$25, Čik-

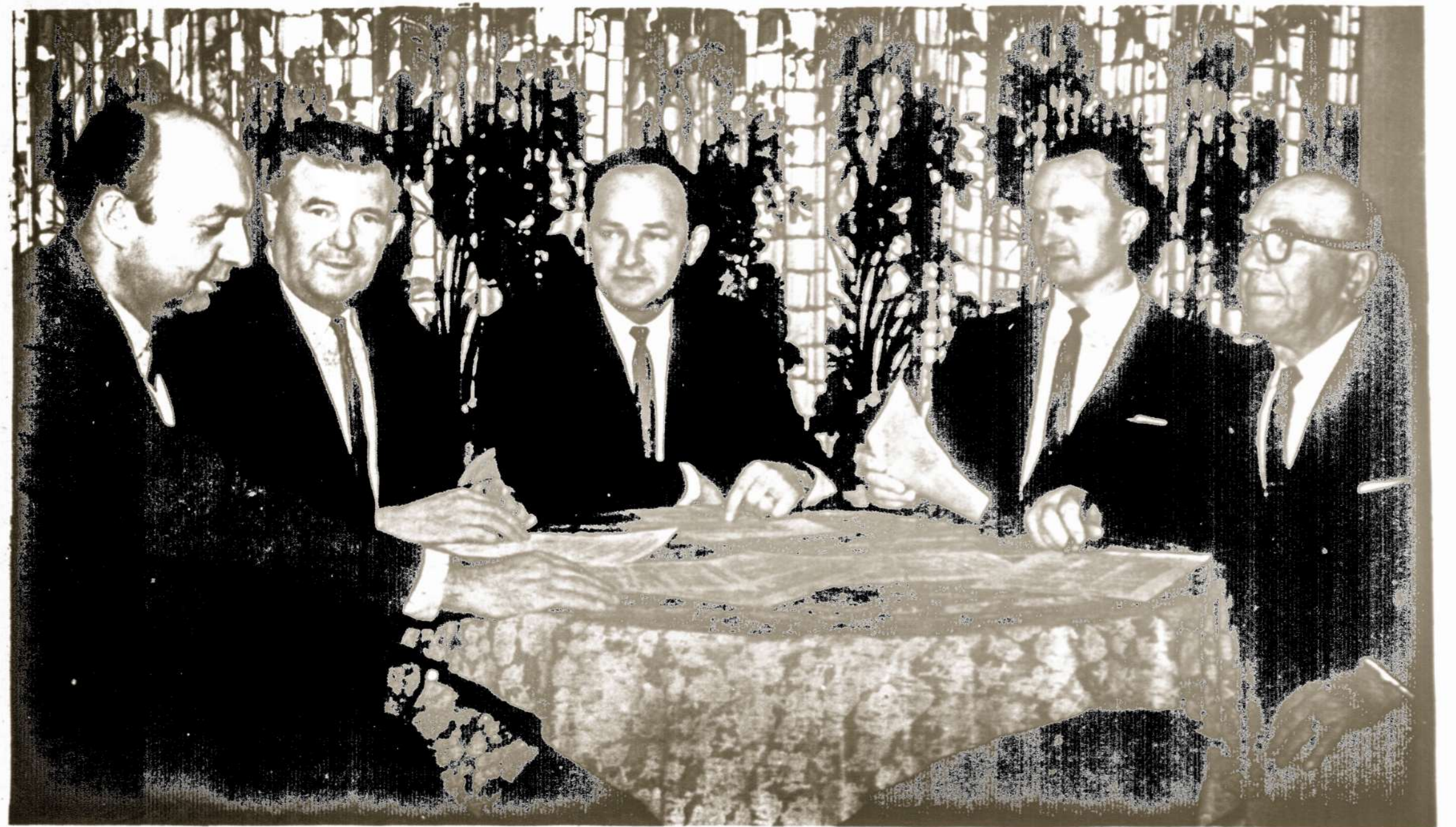
gos Lietuvių Moterų Klubas - \$100, Jonas Kazanuskas - \$100, St. Balze-kas \$100, D. Kuraitis - \$100, ir Dr. L. Kriaučeliūnas \$100.
Minėtoji paroda įvyks birželio 19 iki liepos 7d. McCormick Place.
Lietuvos Paviljonui vieta jau išrinkta. Ji yra rytinėje pusėje, tarpe Švedijos ir Jamaicos paviljonų.

Balandžio 20d. Čikagos LAS I-ojo skyriaus Valdybos iniciatyva, Don Vano legiono posto salėje, buvo surengtas pobuvys naujai išrinktai Sąjūdžio Vyr. Valdybai pagerbti.

Pobuvyje dalyvavo visa Vyr. Valdyba, Vietininkijos Valdyba, LAS I-ojo sk. Valdyba ir nariai, LAS Vidūno sk. Valdyba ir nariai ir Cicero LAS sk. Valdyba ir nariai.

Pobuvio oficialiai daliai vadovavo pirmojo skyriaus Valdybos pirmininkas J. Gudaitis. Buvo pasikeista nuširdžiomis kalbomis ir palinkėta vadovybei sėkmingiausio darbo.

DĖMESIO!
BRUNO KEPYKLA
nuo gegužės 1d. pradėjo gaminti naują ruginę duoną.
Pabandykite - įsitikinsite jos gerumu!

REZOLIUCIJOMS REMTI KOMITETO narių verbavimo komisija (lietuvių sekcija) iš kairės: Viso Komiteto ryšininkas JULIUS JODELĖ, JUOZAS ANDRIUS, komisijos pirmininkas ROMAS BUREIKA, JONAS MOTIEJŪNAS ir KOSTAS LIAUDANSKAS. Lietuviai nori vienu ar kitu būdu padėti rezoliucijų pravedimo žygyje, rašo komisijos pirmininkui - Mr. Raymond Bureika, 4109 Tracy Street, LOS ANGELES 27, Calif. Foto-L. Kančausko

LIETUVOS LAISVINIMO FRONTE

Viso krašto lietuvių, latvių, estų ir kitų amerikiečių laišku plaukia didėle banga į Vašingtoną, kuriuose yra prašomi rezoliucijų autoriai ir kiti senatoriai bei kongresmanai imtis žygių už skubų rezoliucijų pravedimą JAV Kongrese Pabaltijo kraštų laisvinimo reikalu.

Įsidėmėkite, - mūsų talka čia yra labai reikšminga ir mažas laišku senatoriui ar kongresmanui gali nulėmti nemažai. Viešojo nuomonė Amerikos politikoje labai vertinama, kodėl už savo tautos laisvę naudokime tą ginklą efektyviai gausiai reaguodami į visus Lietuvų liečiančius reikalus savais laiškuais!

Kreipkimės laiškuais į Senato ir Atstovų Rūmų užsienio reikalų komisių pirmininkus (Senatorius J. William Fulbright ir kongresmanas

Thomas E. Morgan), kad jie skubiai duotų eigą visoms rezoliucijoms Lietuvos ir Pabaltijo valstybių laisvės reikalu. Savo trumpuose laiškuose prašyti ir vieno ir kito, kad jie pradėtų apklausinėjimus (... I respectfully urge your scheduling hearings on resolutions that call for freedom for Lithuania, Latvia and Estonia as promptly as your schedule will allow...)

Visi geros valios lietuviai prašo-

mi tatau padaryti galimai skubiau. Naudinga būtų, kad panašūs laiškučiai būtų parašyti ir savo senatoriams ir kongresmanams.

Dalyvaudime visi aktyviai kovoje už mūsų tėvynės laisvę. Šiame klausime galime būti visi aktyvūs ir to aktyvumo kaip tik laukia Rezoliucijoms Remti Komitetas, kovojąs už tų rezoliucijų pravedimą Senate ir Kongrese.

Vytautas Volertas UPĖ TEKA VINGIAIS, romanas. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. Spausdino Draugo spaustuvė, 1963 metų leidinys. 332 pusl. Kaina \$3,50. Aplanką piešė P. Jurkus. Gaunama visuose lietuviškuose knygynuose.

Kotryna Grigaitytė RUDENS SAPNAI, premijuotas poezijos rinkinys. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, spausdino Draugo spaustuvė. 1963m leidinys. 80 pusl. Kaina \$2. Aplanką piešė dail. Vida Krištolaitytė. Gaunamas visuose lietuviškuose knygynuose.

RUDENS SAPNŲ eilėraščių rinkinyje skaitytojas ras didelį kiekį tos dvasios, kuri visu jautrumu atskambės jo sieloje, aidės tartum daina jo

lūpomis ir melodinga muzika jo širdyje.

Štai jautrus poetės žodžiai Nežinomam Kariui:
Ak, niekas nepašventino duobės
Ir kryžium nepažrunklino kapų!
Tik rūstūs ažuolai
Garbės sargyboje budės,
Ir lapkritys raudos
Ant Nemuno krantų.

Mes dedam įrašą savon širdin,
Nelygioje kovoje tau kritus:
Tu būsi laisvės pamatų
Nedūžtantis granitas.

Vacys Kavaliūnas KALNŲ GIESMĖ, premijuotas romanas. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. Spausdino Draugo spaustuvė. 1963 m. leidinys. 201 pusl. Kaina \$2,50. Gaunamas visuose lietuviškuose knygynuose. Aplanką piešė P. Jurkus.

LIETUVIŠKOS KNYGOS KLUBAS yra lietuvių literatūros kūrybinio gajumo ženklas. Klubas mėgina palaikyti savus rašytojus, leisdamas ir platinamas jų kūrinius. Klubo nariu gali būti kiekvienas, įmokėdamas \$5 nario mokesčio ir gaudamas visus leidinius trečdaliu pigiau. Klubo adresas - 4545 West 63 Street, Chicago 29, ILL.

Konsulas Dr. J. Bielskis kalba Los Angeles Liet. Meno Parodos atidarymo proga. Foto-L. Briedžio

VATIKANAS IR VĖL...

Mūsų bendradarbis iš Romos praneša, kad popiežius Jonas XXIII Velykų proga sveikindamas pasaulio katalikus net 27 kalbom, įskaitant rusų ir lenkų kalbas, nepasveikino mūsų pavergtos tautos lietuvių kalba, nors buvo paruoštas ir lietuviškas tekstas. (Argi tai baimė įžeisti įžulų pavergęją gali rakinti šventųjų lūpas?..)

Gaila, kad Vatikanas įsivėlęs į koegzistencinę politiką su komunizmu (atsimintinas priėmimas audijencijoj Nikitos Žento...), pamiršta, kad krikščionybės esmė yra ne pataikavime smurto ir vergijos nešėjams, bet atvirame, šiltame ir paguodžiančiame žodyje nuskriaustiems ir nelaisvę nešantiems broliams Kristuje... Deja, šiandien katekombų laikai jau pamiršti, pamiršti ir didieji idealai vardan šių dienų laikino sugyvenimo - koegzistencijos.

Kitokia buvo pirmųjų amžių krikščionių tradicija. Jų tvirtas tikėjimas į Tiesą ne vieną buvo nuvedęs į katakombas, ne vienam kainavo gyvybė, nes nebijota vardan Tiesos tarti ir labai dideliems valdovams tiesos žodį, nebojant grąsinimų, smurto ir žudynių. Nebijota valdovams pasakyti tiesiai į akis Didžiąją Tiesą gelbėjant nelaiminguosius, jiems tiesiant

pagalbos ranką ir tariant paguodos žodį.

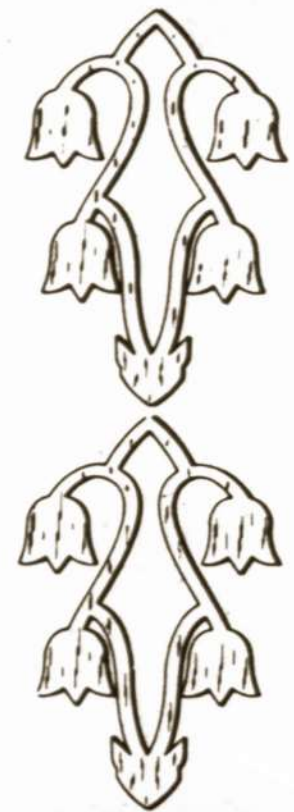
Deja, šiandien kiti, modernūs, laikai ir gyventi taip malonu taikoje... nesvarbu, kad milijonai kitų brolių Kristuje kenčia tantalo kančias, geriau apie juos nutylėti, kad neužrūstintus piktųjų pasaulio Valdovų...

Tokia yra šių dienų krikščionybė.

INŽ. VYT. SIRUČIUI mirus,
gilią užuojautą reiškiu Velionies Žmonai
p. SOFIJAI,
dukroms BIRUTEI, ZOSYTEI, DANUTEI, GIEDRUTEI ir giminėms.

Dr. V. MISIULIS

1963. VII. 7 d.

ANTROJI JAV IR KANADOS LIETUVIŲ

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ

ČIKAGOJE

(International Amphitheatre, S. Halsted & Lind Street)

Bilietai gaunami:

Cicero delikatesų krautuvė, 1425 So. 49th Ave.
J. Karvelis, 3322 So. Halsted St.
Marginiai, 2511 W. 69th St.
Royal Blue maisto krautuvė, 4359 So. Campbell Ave.
Visos JAV ir Kanados L.B. apyl.
Paštu: V. Grėbliūnas, 6941 So. Washtenaw Ave., Chicago 29, Ill.

Bilietų kainos: 2, 3, 4, 5, 6 dol.

